

2011. gada pavasaris

www.lu.lv

Latvijā aug jauna talantīgu mediķu paaudze

Augstskolu vienotā uzņemšana 2011

LU Studentu padomes sociālā atbalsta programmas

Par koka mūža smalko lasīšanas mākslu

Studentu tēls starpkaru Latvijā

Latvijas Universitāte – par ideāliem izglītībā un zinātnē

Aizvadītais gads gan Latvijas Universitātei, gan Latvijai kopumā bija laiks, kad augstākā izglītība un zinātne kļuva par nozīmīgu diskusiju tematu, kura centrā ir kvalitāte, konkurētspēja nacionālā un starptautiskā mērogā. Gribētos apgalvot, ka ledus augstākajā izglītībā un zinātnē ir ieplaisājies, un tas dod pamatu cerībai, ka šogad varam sagaidīt pirmās pārmaiņas. Tās ir izšķiroši svarīgas ne tikai LU, tās

mācībspēkiem, esošajiem un topošajiem studentiem, bet visai augstākajai izglītībai un zinātnēi Latvijā kopumā.

Tāpēc diskusiju vietā šogad ir jānāk reāliem darbiem – pieņemtiem lēmumiem un realizētām reformām. Un LU kā nozares galvenajam virzītājspēkam ir jābūt šo pārmaiņu iniciatoram un centram vienlaikus. LU vienmēr un arī pašlaik apvieno Latvijas izglītības un zinātnes eliti, kas jau tagad nodrošina kvalitatīvu uz zinātnei balsētu augstāko izglītību.

Kopumā LU 2010. gadā studēja ap tuveni 19 000 studentu, no tiem – gandrīz 6000 par valsts budžeta līdzekļiem. Savukārt pērn LU absolvēja 5646 jaunieši, no tiem 113 ar izcilību, apliecinot kvalitatīvas izglītības vērtību studentu acīs. Varam arī lepoties, ka jau tagad vairāk nekā puse Latvijas zinātnes sasniegumu top LU, bet tuvākajos gados pētnieciskajam darbam ir jāklūst par neatņemamu un integrētu ikvienu studiju sastāvdaļu.

Mums ir jādara viss, lai LU straujiem soļiem virzītos uz savu mērķi – kļūt par

Eiropas un pasaules līmeņa Zinātnes Universitāti, kurā augstākā izglītība un zinātne būtu vienota un nedalāma sistēma, kuras galvenais virsuzdevums ir nodrošināt nācīgas un valsts izaugsmi. Lai realizētu šo ambiciozo uzdevumu, Latvijai un LU ir vajadzīgi ideālisti. Nevis vienkārši ideālisti, bet ideālisti – maksimālisti, kas nav gatavi samierināties ar mazumiņu, cilvēki, kas ir pietiekami drosmīgi, lai izvirzītu un realizētu lielus mērķus. Šāds cilvēks mēs vēlamies redzēt LU studentu un mācībspēku vidū.

LU uzdevums ir palīdzēt izaugt vispusīgi izglītotiem cilvēkiem ar spēcīgu un stabilu vērtību sistēmu, kuri veidos labāku nākotnes sabiedrību. Latvijas intelektuālais potenciāls ir pietiekams, lai mēs kļūtu par spēcīgu valsti modernā Eiropā un pasaulē, būtu līdzvērtīgi blakus lielākajām nācijām.

Par labāku rītdienu labākā pasaulē!

LU rektors prof. Mārcis Auziņš

Latvijas Universitātes izdevums
Iznāk kopš 25.09.1922.

ISSN 1691-8185

Raiņa bulvāris 19–127, Rīga, LV-1586
Tālrunis: 67034329

E-pasts: info@lu.lv

http://www.lu.lv/almamater

Izdevumu sagatavojis:
LU Preses centrs
LU Akadēmiskais apgāds

Reģistrācijas apliecība nr. 535

© Latvijas Universitāte, 2010

Pārpublicēšanas un citēšanas gadījumā
atsauce uz izdevumu obligāta

Atbildīgā par izdevumu: Gundega Krakopa

Korespondentes:
Kitija Balcare, Agnese Dzene

Tulkojums angļu valodā: Humanitāro zinātņu fakultātes
profesionālo studiju programmas «Tulkotājs» studente
Odrija Adetu

Maketētāja: Ieva Tiltiņa

Fotogrāfs: Toms Grīnbergs

Korektore: Gita Bērziņa

Saturs

Evija Ansonska

Latvijā aug jauna talantīgu mediķu paaudze 3

Raivis Leviņš, Signe Smilga, Jurita Krūma

Students studentam draugs 6

Kitija Balcare

Par koka mūža smalko lasīšanas mākslu 8

Kitija Balcare

«TERRA 2.0» – saistoši par dabaszinātnēm un tehnoloģijām internetā 12

Agnese Dzene

Ir, uz ko tiekties 15

Gundega Krakopa

Augstskolu vienotā uzņemšana 18

Gundega Krakopa

Latvijas Universitāte – vieta sportiskiem panākumiem 20

Agnese Dzene

Dzīvot lekciju 22

Aija Fedorova

Studenti kā zīmols 25

**Studiju programmas Latvijas Universitātē
2011/2012** 28

**Svarīgākie notikumi Latvijas Universitātē
no 2010. g. decembra līdz 2011. g. februārim** 30

Foto no Medicīnas fakultātes arhīva

Latvijā aug jauna talantīgu mediķu paaudze

Evija ANSONSKA

Medicīnas fakultāte ir viena no dinamiskākajām Latvijas Universitātes fakultātēm, kurā mācās pusotrs tūkstotis pašmāju un ārvalstu studentu – topošie ārsti, farmaceiti un medmāsas. Lai iegūtu starptautiski atzītu diplomu un veidotu veiksmīgu karjeru medicīnā, gadu no gada arvien vairāk studentu izvēlas studijas tieši šajā fakultātē. Intervijā «Alma Mater» Medicīnas fakultātes dekāne prof. Ingrīda Rumba-Rozenfelde atklāj fakultātes popularitātes noslēpumu un stāsta par tās jaunākajiem sasniegumiem.

– Visiem zināms, ka pašlaik veselības aprūpe Latvijā piedzīvo lielas pārmaiņas, situācija tajā nav no vieglākajām. Tomēr arvien vairāk jauniešu vēlas studēt medicīnu. Kā jūst to skaidrotu?

– Pēdējo gadu uzņemšanas rezultāti parāda, ka jauniešiem ir ļoti liela interese par medicīnas studijām, un gadu no gada tā tikai turpina pieaugt. Ārstniecības programma ir viena no populārākajām studiju programmām LU. Jau 2009. gada studiju pieteikumu skaits Medicīnas fakultātē bija rekordliels, taču pērnā gada uzņemšanas rezultāti pārspēja visoptimistiskākās prognozes. Uz vienu budžeta vietu Ārstniecības programmā pērn pretendēja vairāk nekā 10 reflektantu. Uzskatu, ka šie rezultāti liecina par medicīnas izglītības vērtību un prestižu jauniešu acīs, kā

arī par mūsu piedāvāto studiju programmu kvalitāti, jo reflektanti apzinās, ka ar šo iegūto izglītību viņi būs konkurētspējīgi kā Latvijā, tā ārzemēs. Turklāt vairums pretendentu medicīnas studijas izvēlas ļoti pārdomāti, atzīmējot to kā vienīgo vai prioritāro izvēli. Tas liecina, ka ārsta profesijas izvēle nav nejauša.

– Kādi ir jaunieši, kas studē Medicīnas fakultātē?

– Vairums no viņiem jau no 1. kursa ir savas profesijas patrioti un lieli ideālisti, gatavi smagi un nopietni strādāt, lai sasniegtu savus mērķus. Par to viņi ir pelnījuši cieņu un atbalstu. Topošie ārsti un farmaceiti ikdienas sarunās un attieksmē demonstrē apskaužamu ilgtermiņa domāšanu un stratēģisku skatījumu uz aktuāliem jautājumiem veselības nozarē un par tās perspektīvām nākotnē. Tas vieš cerības, ka, neraugoties uz grūtībām, ko pārdzīvo Latvijas veselības aprūpes nozare, nākotnē mums mediķu netrūks, bet uz to vien pašlaik nebūtu gudri, tāpēc jautājums par jauno ārstu noturēšanu ir valstiski ļoti nozīmīgs.

– Iestāties Medicīnas fakultātē nav iespējams, ja skolēns iepriekš nav apguvis bioloģiju un ķīmiju. Cik labi sagatavoti ir jaunieši, kas stājas Medicīnas fakultātē?

– Neesmu starp tiem, kuri uzskata, ka mūsdienās zināšanu līmenis skolēniem ir slikts. Medicīnas fakultāte gadu no gada ar prieku secina, ka pieteikumus medicīnas

Medicīnas fakultātes dekāne
prof. Ingrīda Rumba-Rozenfelde
Foto no LU Medicīnas fakultātes arhīva

studijām iesniedz ļoti motivēti un labi sagatavoti skolēni ar izcilām sekmēm, it īpaši bioloģijā un ķīmijā. Vairums jauniešu izvēli par labu medicīnai izdara jau ļoti agri – pēdējās pamatskolas klasēs vai vidusskolas sākumā un ļoti mērķtiecīgi tam gatavojas daudzu gadu garumā.

– To apliecina arī lielā interese par Medicīnas fakultātes Jauno mediķu skolu.

– Jā. Pērn maijā mēs atklājām Jauno mediķu skolu (JMS), lai palīdzētu skolēniem sagatavoties studijām augstskolā. Interese bija ļoti liela, pašlaik skolā mācās 224 skolēni, bet vēlmi tai pievienoties pauduši vairāk nekā 400 jaunieši. JMS pieteikušies 8.–12. klašu skolēni no vairāk nekā 80 dažādām Latvijas skolām. Īpaši priecē fakts, ka lielākā daļa jauniešu reģistrācijas anketās norādījuši, ka nākotnē vēlas studēt ārstniecību un strādāt medicīnā. Studijas skolā ir bez maksas un ilgst 2 gadus. Tās beidzēji iegūst priekšrocības, stājoties Medicīnas fakultātē.

– Pastāstiet, lūdzu, vairāk par pašu Medicīnas fakultāti, tās vēsturi, mācībspēkiem un studiju iespējām.

– Medicīnas fakultāte tika izveidota jau 1919. gadā, bet padomju laikos sava demokrātiskā gara dēļ likvidēta. Fakultāti atjaunoja 1997. gadā, un tā veiksmīgi darbojas vairāk nekā 13 gadu. Pašlaik Medicīnas fakultātē studē 1500 studentu, ik gadu mēs uzņemam aptuveni 450 jaunu studentu. Fakultātē strādā 122 augsti kvalificēti mācībspēki, no kuriem 10 ir Latvijas Zinātņu akadēmijas locekļi, 31 profesors, kā arī 6 viesprofesori no Vācijas, Zviedrijas un ASV. Mēs piedāvājam šādas akreditētas studiju programmas: otrā līmeņa profesionālo studiju programmu ārstniecībā latviešu un angļu valodā,

farmācijas bakalaura un maģistra programmas, profesionālās bakalaura un maģistra programmas māszinībās, kā arī doktorantūras programmas.

– Varbūt varat nosaukt pazīstamākos fakultātes pasniezējus?

– Protams. Medicīnas fakultātē strādā daudz Latvijas medicīnas nozares korifeju, piemēram, P. Stradiņa Klīniskās universitātes slimnīcas Interno slimību klīnikas vadītājs prof. Valdis Pīrāgs, Ķirurģijas klīnikas vadītājs prof. Māris Mihelsons, P. Stradiņa Klīniskās universitātes slimnīcas Kardioloģijas centra vadītājs asoc. prof. Andrejs Ērglis, LZA akadēmiķe, Farmācijas programmu direktore Ruta Muceniece, LZA akadēmiķe Vija Zaiga Kluša, Infekciju uzraudzības dienesta vadītājs asoc. prof. Uga Dumpis u. c.

– Bet kā ar ārstu dinastijām?

– Līdzīgi kā mākslā, arī medicīnā Latvijā ir veselas ārstu dinastijas. Nereti ģimenēs, kurās vecāki vai vecvecāki ir ārsti, arī bērni izvēlas medicīnu. Un tā nav nejaušība, jo medicīna aizrauj un ievieļ. Arī mūsu fakultātē ir vairākas ārstu dinastijas – Ērgļu, Puķīšu, Folkmaņu, Ražuku-Ebelu u. c., kurās bērni izvēlējušies iet vecāku pēdās.

– Ar ko studijas LU Medicīnas fakultātē atšķiras no līdzīgām studiju programmām citās augstskolās?

– Visas studiju programmas ir ļoti mūsdienīgas, veidotas, balstoties uz jaunākajiem zinātnes sasniegumiem, kā arī Skandināvijas valstu pieredzi, kas tiek uzskatīta par piemēru veselības aprūpes jomā Eiropā. Varu apgalvot, ka studiju process pie mums ir ļoti demokrātisks un atvērts, tā pamatā

Jauno mediķu skolas atklāšana 2010. gada 6. maijā. Asoc. prof. Andrejs Ērglis
Foto: Toms Grīnbergs

ir princips – studiju centrā ir students un viņa vajadzības. Neapbrīnējot varu teikt, ka studenti un pasniedzēji pie mums ir kā viena liela ģimene, nereti studenti savas programmu vadītājas mēdz mīļi saukt par mammām.

Lai teorētiskās zināšanas ietu rokā ar pieredzi, neatņemama un būtiska studiju sastāvdaļa ir praktiskās nodarbības, kas sākas ļoti agri. Mūsu studentu prakses notiek Rīgas vadošajās slimnīcās un aptiekās. Pētniecības jomā notiek arī plaša sadarbība ar daudziem LU zinātniskajiem institūtiem, kas studentiem dod iespēju nostiprināt akadēmiskās zināšanas un motivē padziļināti pievērsties zinātnei.

– **Medicīnas fakultātē iespējams studēt arī angļu valodā, tāpēc jūms ir lielākais ārzemju studentu īpatsvars starp visām LU fakultātēm. Kā tas ietekmē studiju vidi?**

– Jā, Medicīnas fakultātē katru gadu ierodas studēt vairāki desmiti ārzemnieku no ASV, Vācijas, Zviedrijas, Šveices, Somijas, Norvēģijas, Lielbritānijas, Igaunijas, Indijas, Japānas, Libānas, Pakistānas, Sīrijas un Taizemes. Tie ir jaunieši, kas novērtē mūsu piedāvātās izglītības augsto kvalitāti un pievilcīgās studiju maksas, jo studēt medicīnu visā pasaulē ir ļoti dārgi, pat elitāri.

Multikulturālā vide ir ieguvums gan pašmāju studentiem, gan ārzemniekiem un arī mācībspēkiem, jo ļauj iegūt jaunu pieredzi un zināšanas. Mums kopā ir ļoti interesanti, un tas ir svarīgi, lai studijas izdotos.

– **LU studenti bieži dodas apmaiņas programmās, kas ļauj kādu laiku dzīvot un studēt ārpus Latvijas. Kurp visbiežāk brauc Medicīnas fakultātes studenti?**

– Mūsu studenti katru gadu piedalās Eiropas Savienības izglītības programmās *Campus Europae* un *Erasmus*, kas piedāvā studentiem iespēju no 3 mēnešiem līdz pat pilnam akadēmiskajam gadam studēt kādā ES dalībvalsts augstskolā. Populārākās valstis ir Vācija, Francija, Dānija, Somija, Itālija un Zviedrija. Fakultātei ir izveidojusies īpaši cieša sadarbība ar Karolinskas institūtu un Upsalas Universitāti Zviedrijā. Nesen divas ārstniecības programmas studentes atgriezās no studijām Karolinskas institūtā, kas ir viena no prestižākajām medicīnas studiju vietām Eiropā, kur guvušas daudz vērtīgu zināšanu, iespaidu un ir apmierinātas ar tur pavadīto laiku.

– **Šķiet, ka daudzi pērn nepalika vienaldzīgi, uzzinot par Jāņa Priedkalna ziedojumu LU. Viņš pārdeva savu Ferrari un naudu ziedoja medicīnas studentu stipendijām.**

– Tas tiešām bija viens no pagājušā gada aizkustinošākajiem un neordinārākajiem dāvinājumiem LU. Fakultātes vārdā vēlreiz liels paldies Jānim Priedkalnam. Viņa dāvinājums ir nesis pirmos augļus, un pagājušā gada nogalē pirmās trīs studentes saņēma stipendijas pētniecības projektu izstrādei. Paralēli šīm stipendijām Medicīnas fakultātes labākie studenti saņem arī citu mecenātu stipendijas, kas ļauj pilnībā nodoties studijām un zinātniskajam darbam, neuztraucoties par ikdienas iztiku.

– **Medicīnas fakultāte būs viena no pirmajām, kas pēc pāris gadiem iegūs jaunas telpas topošajā LU akadēmiskajā ēku kompleksā Torņakalnā.**

– Jā, Medicīnas fakultāte būs viena no pirmajām LU fakultātēm, kurai tiks uzceltas pilnīgi jaunas un modernas speciāli aprīkotas telpas Torņakalna kompleksā. Tas ļaus vienuviet izvietot visas fakultātes katedras un un Anatomijas un embrioloģijas muzeju, atvieglojot gan studentu, gan mācībspēku darbu.

Medicīnas fakultātē ir internacionāla studentu vide
Foto no Medicīnas fakultātes arhīva

– **Ko jūs novēlētu esošajiem un topošajiem medicīnas studentiem?**

– Nepadoties un piepildīt savu sapni kļūt par mediķi. No pieredzes varu teikt, ka visas grūtības ir tā vērtas un beigās gandarījums par paveikto ir neizmērojams. Gribu atgādināt profesora Paula Stradiņa vārdus, ka ārsta profesija reizē ir amats, zinātne un māksla, kas no cilvēka prasa ne tikai izcilas profesionālas, bet arī cilvēciskās kvalitātes – dvēseles spēku un augstu psiholoģisko noturību.

New Generation of Gifted Doctors Emerging in Latvia

The Faculty of Medicine is one of the most dynamic faculties of the University of Latvia (UL), attended by one and a half thousand local and foreign students – future doctors, pharmacists and nurses. Every year more and more students opt to study at this faculty in order to obtain an internationally-recognized diploma and have a successful career in the field of medicine. In an interview to the journal, Prof. Ingrida Rumba-Rozenfelde, the Dean of the Faculty of Medicine, reveals the secret to the Faculty's popularity and informs the readers about its latest achievements. The Dean points out that motivated young people, who are confident about their choice, decide to study medicine. To help prepare for the studies and support young people's interest in medicine, the Early-Stage Doctors' School was established last year, enrolling 224 students. A number of Latvian leading science representatives as well as visiting professors from Germany, Sweden and the United States are working at the Faculty of Medicine.

Students studentam draugs

Raivis IEVIŅŠ, Signe SMILGA, Jurita KRŪMA,
LU Studentu padome

Lai veicinātu studentu akadēmisko izaugsmi un labklājību, LU Studentu padome (LU SP) gadu no gada ne tikai rada jaunus projektus, bet izkopj tradīcijas, lai atbalstītu Universitātes studentus gan pētnieciskajā darbā, gan sadzīvē. Par lielākiem un atzinību guvušiem projektiem jaunie pētnieki atzīst Zinātnisko projektu konkursu, jaunie vecāki – LU SP bērnostabas, savukārt dienesta viesnīcās dzīvojošie studenti taupa naudu un piesakās LU SP Sociālajai programmai.

No lielām ambīcijām uz lieliem pētījumiem

Kā jaunības maksimālismu pārvērst idejas lidojumā, zina stāstīt tie LU studenti, kas savas pētnieciskās ambīcijas īstenojuši ar LU SP Zinātnisko projektu konkursa (ZPK) atbalstu. ZPK izveidots, lai veicinātu studentu akadēmisko izaugsmi, attīstītu jaunradi, pētniecību un starptautisko sadarbību. Kopš 2008. gada atbalsts sniegts 30 projektiem ar kopējo finansējumu Ls 16 763 apmērā. Pieteikšanās tiek izsludināta rudenī un pavasarī, kārtas kopējais finansējums ir līdz Ls 6000.

LU Bioloģijas fakultātes doktorante Līga Straziņa par ZPK laureāti kļuvusi vairākkārt, lai arī pati atzīst, ka vislielākā konkurence ir dabaszinātņu nozaru blokā: «Tā tas ir, jo dabūt finansējumu, lai iegādātos preparātus un izejmateriālus, ir diezgan grūti.»

Līgas projektos galvenā vieta ir sūnām – tā ir studentes profesionālā aizraušanās, jo Līga ir brioloģe. Turklāt viņa atzīst – bez projektu konkursa atbalsta pirmais sūnu stendu projekts LU Botāniskajā dārzā nemaz nebūtu tapis. «Visi sākās pavisam nejausi 2008. gadā, kad es iepazinās ar ļoti sena pētījuma rezultātiem, ko pirms vairākiem gadiem veica viena no labākajām brioloģēm Latvijā Austra Āboliņa. Aprunājoties ar meitenēm no katedras, likās – dati ir tik labi, ka ar tiem vajadzētu iepazīstināt dārzu īpašniekus, parādot, ka sūnas var būt arī

dekoratīvas. Un tad bija pirmais konkursa iesaukums. Projektu mērķi mums vienmēr ir bijuši līdzsvarā ar pētniecību un sabiedrības izglītošanu.»

Izsludinātajos projektos sastopamas idejas, kā attīstīt alternatīvās enerģijas iegūvi un izmantošanu, mazināt vides piesārņojumu, organizēt tematiskās konferences, pētīt floras un faunas sugas, vakcīnas iegūvi pret C hepatītu, vairākkārt uzlādējamās baterijas, kā arī izstrādāt redzes diagnostikas iekārtu u. c.

Pēc konkursa izsludināšanas tiek noteikts arī konsultāciju grafiks, kad jaunie pētnieki ar jautājumiem var vērsties pie LU SP Akadēmiskās komisijas vadītāja. Pieteikšanās šī pavasara kārtai sāksies no 15. marta.

Vairāk par projektu: www.lusp.lv/zpk.

Līga Straziņa

Foto no Līgas Straziņas privātā arhīva

Mazulis laimīgs, un vecāki apmierināti

Kopš 2006. gada vasaras LU Ekonomikas un vadības fakultātē studentu ērtībai darbojas «LUstabiņa» – pirmā LU SP izveidotā bērnistaba, lai atvieglotu mazuļus audzinošo studentu ikdienu. Drīz jau būs apritējis gads, kopš arī LU Pedagoģijas, psiholoģijas un mākslas fakultātē durvis vēra rotaļu istaba, kurai tika dots vārds «Asniņš». Studentu iniciatīvas un ražīga darba rezultātā arī šajā fakultātē studējošie vecāki droši var savas atvases uzticēt auklītēm un pilnvērtīgi nodoties studijām.

LU Humanitāro zinātņu fakultātes maģistrantes Ilzes Poļakovas dēlēns Daniels ar auklītēm sadraudzēties paguvjis jo cieši. «Danielam tūlīt būs pieci gadi, un uz bērnistabu viņš iet jau no triju gadu vecuma. Kad mācījās bakalaurus, bērnudārzā

«LUstabiņa»

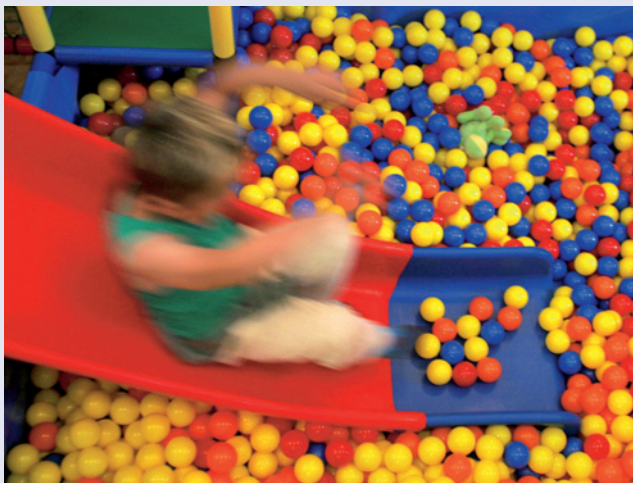
Adrese: LU Ekonomikas un vadības fakultātē

Aspazijas bulvārī 5 (ieeja no sētas puses)

Darba laiks: katru dienu (izņemot svētdienas) no plkst. 10.00 līdz 16.00

Tālr.: 67033822

Auklīšu tālr.: 29937782 (Ieva), 22468416 (Evika)

«LUstabiņas» atklāšana Ekonomikas un vadības fakultātē 2006. gada 13. jūnijā

Foto: Toms Grīnbergs

Kā ļaut studentiem ietaupīt

Viens no ikgadējiem padomes projektiem ir LU SP Sociālā programma, kas izveidota 2009. gadā, lai atbalstītu dienesta viesnīcās dzīvojošos studentus, kuriem ir grūti materiālie apstākļi vai nepieciešama sociālā palīdzība.

Lai pretendētu uz kopmītņu īres maksas atlaidi 50% apmērā vienam semestrim, programmai var pieteikties tie LU studenti, kuri studē pilna laika klātienē nodaļā bakalaura vai maģistra studiju programmā, dzīvo kādā no LU dienesta viesnīcām un kuriem ir nepieciešams atbalsts. Papildus tiek vērtēta izcilība studijās, kā arī LU tēla atpazīstamību veicinošas ārpusstudiju aktivitātes. Pieteikšanās tiek izsludināta divas reizes gadā – pirms rudens sākuma, kad kopmītņēs LU absolventus nomaina pirmkursnieki, un pirms pavasara semestra.

Kārlis Ziedīņš studē, lai kļūtu par mājturības un mājsaimniecības skolotāju, un līdz studiju beigām nolēmis samazināt ikdienas tēriņus, tādēļ jau otro gadu piesakās īres atlaidei un tagad gaida izvērtēšanas rezultātus. «Studējot rodas diezgan lieli izdevumi, un, ja ir iespēja kaut nedaudz ietaupīt, šī izdevība ir jāizmanto,» Kārlis visus aicina pieteikties programmai.

Programmai iemantojot plašāku atpazīstamību, pieteikumu skaits no sākotnējiem 100 pieaudzis līdz 300 katrā kārtā.

mums vēl nebija vietas. Ir labi, ka var atstāt bērnu, lai tiktu uz lekcijām. Lai gan tagad viņš iet arī bērnudārzā, citreiz mēs tik un tā ejam uz bērnistabu, jo tur viņam patīk daudz labāk,» atzīst Ilze, norādot, ka bērnistabas ir ļoti noderīgas.

Abās bērnistabās mazuļus var atstāt uz vienas lekcijas laiku, ja bērns ir jaunāks par trīs gadiem, un uz četrām stundām, ja māzulis ir vecumā līdz septiņiem gadiem. Bērnistabās ir profesionālas auklītes, ar kurām kopā bērni iet rotaļās, līmē, zīmē, radoši pavada laiku, aug un attīstās.

LU ir pirmā Universitāte, kurā ir bērnistabas, un jaunie vecāki tās ļoti novērtē. Nedēļā uz bērnu rotaļu istabu tiek atvesti 10–12 bērni, visdarbīgākās ir piektdienas un sestdienas. Papildu informācija www.lusp.lv sadaļā «Projekti».

«Asniņš»

Adrese: LU Pedagoģijas, psiholoģijas un mākslas fakultātē

Jūrmalas gatvē 74/76, B-3 auditorijā

Darba laiks: P., O. 10.00–16.00; C. 12.00–18.00;

Pk., S. 10.00–18.00; T., Sv. slēgts

Auklīšu tālr.: 26387954 (Signe),

26165026 (Silvija)

Bērnu rotaļu istabas «Asniņš» atklāšana Pedagoģijas, psiholoģijas un mākslas fakultātē 2010. gada 15. martā

Foto: Toms Grīnbergs

Tā kā atlaižu ieguvēju skaits ir līdz 10% no kopējā kopmītņu iemītnieku skaita, pieteikumus izvērtē vēlēta komisija.

Ar Latvijas Studentu apvienības iniciatīvu, balstoties uz LU SP pieredzi, 2010. gadā Sociālā programma ieviesta arī Daugavpils Universitātē. Vairāk par iesniedzamajiem dokumentiem un Sociālo programmu kopumā meklējiet www.lusp.lv sadaļā «Projekti».

The UL Student Council is the Student's Best Friend

In order to promote the academic growth and well-being of students, each year the University of Latvia Student Council (the UL SC) not only develops new projects, but also maintains traditions to support the UL students in scientific research and social life. The key projects include the Research Project Competition, the UL SC Children's Room and the UL SC Social Programme. The Research Projects Competition has been established to improve students' academic growth, promote innovation, research and international cooperation. Since 2008, the support has been granted to 30 projects with the total funding of LVL 16,763. The Faculty of Economics and Management, and the Faculty of Pedagogy, Psychology and Art have The Children's Room where students and employees of the UL can leave their kids under the supervision of nannies. The UL SP Social Programme is available since 2009. Students living at the hostels and in need of financial support are eligible to apply for it. The Programme's participants may qualify for up to 50% discount of the hostel's rent.

Foto: Toms Grīnbergs

Par koka mūža smalko lasīšanas mākslu

Kitija BALCARE

Kā izrādās, jau senie jūrasbraucēji prata izvēlēties piemērotāko risinājumu stūres iekārtas nostiprināšanai. Viņi tam izmantoja mūsdienās augstā vērtē turēto melnozola koksni, ko iekāro ne viens vien amatniecības un galdniecības meistars, novērtējot tās labās īpašības. Patiesībā ikviens no koksnes darināts izstrādājums – gan tas, kas izskalots jūras krastā sena koka kuģa vraka formā, gan tas, kas vēl joprojām kalpo lauku mājās par ēdamgaldu virtuves istabā, glabā informāciju par vides pārmaiņām attiecīgo koku dzīves laikā.

Izrādās, ka arī Latvijā ir cilvēki, kas senos kokus datē un cenšas lasīt gadskārtās ierakstītos dzīvesstāstus, sākot no to dzimšanas brīža līdz pat pārtapšanai par vēsturisku koka konstrukciju sastāvdaļām vai mākslas priekšmetiem. Latvijā ar to nodarbojas dendrohronologs Māris Zunde, kas savu darbu daļēji pielīdzina Šerloka Holmsa cienīgam uzdevumam.

Plašs pētījumu spektrs

Ikdienā Dr. biol. Māris Zunde ir Latvijas Universitātes aģentūras «LU Latvijas vēstures institūts» Dendrohronoloģijas laboratorijas vadītājs, kas savā nozarē, kā arī arheoloģijā darbojas jau aptuveni trīsdesmit gadus un vada pagaidām vienīgo šāda veida zinātnisko laboratoriju Latvijā, kurā pēta tieši vēsturisko koksnī.

Šī garā iestādes struktūrvienības nosaukuma atslēgvārds ir «dendrohronoloģija» (no grieķu valodas «dendron» – ‘koks’, «chronos» – ‘laiks’, «logos» – ‘mācība’) jeb zinātnes nozare, kas nodarbojas ar koku gadskārtu datēšanu un to struktūrā

ietvertās informācijas iegūšanu un analīzi, lai risinātu galvenokārt ar vidi un vēstures izpēti saistītas problēmas.

«Ar terminu «dendrohronoloģija» tā šaurākā nozīmē apzīmē zinātnisku metodi koksnes absolūtā vecuma noteikšanai jeb datēšanai pēc koksnes gadskārtas vai to struktūras elementus raksturojošiem parametriem, piemēram, pēc gadskārtu platuma un blīvuma,» skaidro M. Zunde. Šī darba rezultāti ir

Dendrohronologs Māris Zunde

Foto: Toms Grīnbergs

nderīgi arheologiem, etnogrāfiem, arhitektiem, mākslas vēstures pētniekiem, ģeologiem un citu nozaru pārstāvjiem, pat kriminologiem. Dendrohronoloģijai piemīt izteikti multidisciplināra daba, un tās izmantošanas spektrs ir ļoti plašs.

Dendrohronoloģijai (termina plašākā nozīmē) ir vairākas apakšnozares: *dendroekoloģija*, kas pēta mainīgo vides faktoru ietekmi uz koku attīstību; *dendroklimatoloģija*, kas pēta sakarības starp klimatisko faktoru un koku pieauguma ikgadējām pārmaiņām un rekonstruē pagātnes klimatu; *dendrohidroloģija*, kas pēc koku gadskārtu platuma pārmaiņām pēta ūdens līmeņa vēsturiskās maiņas dabiskajās ūdenskrātuvēs, bet pēc stumbru savainojumu augstuma un senuma – plūdu intensitāti un atkārtotās biežumu; *dendropiroloģija*, kas pēc koku gadskārtām skaidro meža ugunsgrēku norises laikus un biežumu, *dendroģeomorfoloģija*, kas pēta lokāla mēroga Zemes garozas kustības ietekmi uz koku augšanu; *dendroglacioloģija*, kas datē ledus segas kustības atstātās pēdas koksnē.

Ar precizitāti līdz gadam

«Pie mums Latvijā ir diezgan sena iestrāde dendroekoloģijā, ko 20. gs. 50.–60. gados iesāka mežzinātnieks Arvīds Zviedris, kura darba rezultāti tolaik bija ļoti nozīmīgi visas Padomju Savienības mērogā, pētot klimata ietekmi uz egļu un priežu augšanu. Esmu strādājis arī pie pētnieka Edvīna Špaltes, pētot to veco priežu ikgadējo radiālo pieaugumu, kuras gāja bojā 1967. un 1969. gada divās postošās vētrās. E. Špalte 70.–80. gados izstrādāja pirmo dendrohronoloģisko skalū jeb, kā tagad saka arī Austrumeiropā, gadskārtu absolūto hronoloģiju,» stāsta M. Zunde, pašreiz Latvijā vienīgais dendrohronologs ar specializāciju vēsturiskās koksnes datēšanā, kurš ikdienā saskaras ar plašu pasūtījumu loku.

Pa šo laiku pētnieki gan arheoloģiski atsegtās senās koka būves, koka konstrukcijas vairākās vēsturiskās baznīcās, pilīs un dzīvojamās ēkās, gan arī kāds ābeļu dārzs, kuru divi kaimiņi nespējuši sadalīt. Toreiz dendrohronologam lūgta palīdzība, lai noskaidrotu patiesību strīdā par to, kura īpašumā ir ābeļdārzs, jo viens no pretendentiem zinājis sacīt ābeļu stādīšanas gadu.

Ja vispār dendrohronologs ķeras klāt darbam, tad koksnī var datēt ar precizitāti ne tikai līdz gadam, bet atsevišķos gadījumos – pat līdz sezonai. Taču tas iespējams ne visiem pētāmajiem objektiem. Piemēram, ja kādam koka būvelementam

Koksnes parauga sagatavošana no Cēsīs, Rožu laukumā atklātās nodegušās 13. gs. noliktavas celtnes pamatvainaga balķa

Foto no privātā arhīva

gājusi bojā vai, piemēram, skulptūrai, nocirsta koksnes ārējā daļa, tad datējumu ar viena gada precizitāti noteikt nevar.

«Mani pazīst lielākā daļa Latvijas arheologu, arī daudzi vēsturnieki un arhitekti, kuru darbs saistīts ar Latvijas senajiem būvobjektiem. Šī pazīšanās palīdz iegūt savlaicīgu un pilnīgāku informāciju par atklātajiem vai pētāmiem datējamiem vēsturiskiem objektiem. Jo dendrohronoloģiskās datēšanas darbā ir vairāk pozitīvu rezultātu, jo vairāk rodas interesentu, kas vēlas noteikt konkrēta objekta absolūto vecumu,» atzīst M. Zunde. «Daudzus ārzemju kolēģus interesē tieši senie ozoli, bet tur varu palīdzēt vismazāk, jo ozolu stumbri mēdz būt vairākus simtus līdz tūkstošus gadu veci. Tā kā Latvijā tik senam laikam atbilstoša ozolu gadskārtu absolūta hronoloģija vēl nav izstrādāta, datēt attiecīgo koksnī pagaidām nav iespējams. Vienīgais ceļš ir meklēt ārzemju kolēģu palīdzību, kuri šādas hronoloģijas jau ir izstrādājuši. Pašlaik ozolu gadskārtu absolūto hronoloģiju izstrāde uzsākta LU Bioloģijas fakultātes Botānikas un ekoloģijas katedrā.» Vācijā ozolu gadskārtu absolūtās hronoloģijas aptver vairāk nekā 10 000 gadu ilgu laikposmu.

Laivu muzejā nezāgēsi

Pētniecības procesā M. Zundi priecē tie objekti, no kuriem ir iespējams iegūt nozāgētu ripas veida koksnes paraugu. Taču, tā kā darbs bieži vien saistīts ar vēsturiskām liecībām un arheologu atradumiem, tad ne vienmēr tas ir iespējams un pieļaujams.

«Nevaru atļauties muzejā izstādīt vairākus simtus gadus senai laivai izzāgēt kādu vajadzīgā apmēra koksnes paraugu un nest to uz laboratoriju. Tie objekti, kurus var zāgēt, ir ideāli turpmākai pētniecībai,» atzīst M. Zunde, kurš citos gadījumos izmanto smalkus izurbtus koksnes serdenišus, kuros redzams gadskārtas pēdāk tiek mērītas līdz milimetra simtdaļas

Koksnes paraugs no Cēsīs, Rožu laukumā atklātās 13. gs. noliktavas ēkas koka būvelementa gala. Redzamas ar platasmens cirvi šķērsām koksnes šķiedrai cirstu gludu un dziļu cirtumu pēdas, kas liecina, ka kokmateriāls apstrādes brīdī vēl bijis sveigis, neizžuvis

Foto no privātā arhīva

Kurzemes piekrastē no jūras izskalota ozolkoka burinieka vraka daļa, kas izstādīta Ventspils Piejūras brīvdabas muzeja teritorijā. Kurā gadā cirsti būvkoki šiem senā un lielā burinieka būvelementiem?

Foto no privātā arhīva

precizitātei, to platuma datus apkopojot datorā un analizējot gan ar matemātiskām, gan daļēji ar vizuālām metodēm. «legūtais skaitlis jeb manā gadījumā noteiktais gads ir tas pats, kas Endzelīnam būtu viens vienīgs burts «j». Tam pašam par sevi, bez tā tālākas zinātniskās interpretācijas, nozīme ir visai maza.

Mērīšanai attīrītās priedes koksnes parauga gadskārtas. To platums liecina par koka augšanas apstākļu maiņu attiecīgā gada veģetācijas sezonā un daļēji arī 1–3 gadus iepriekš

Foto no privātā arhīva

Pēc gada noteikšanas seko rakāšanās arhīva materiālos. Laba sajūta ir tad, ja pēkšņi izdodas rast iegūtajiem rezultātiem reālu skaidrojumu, ko apliecina arhīva dokumenti.»

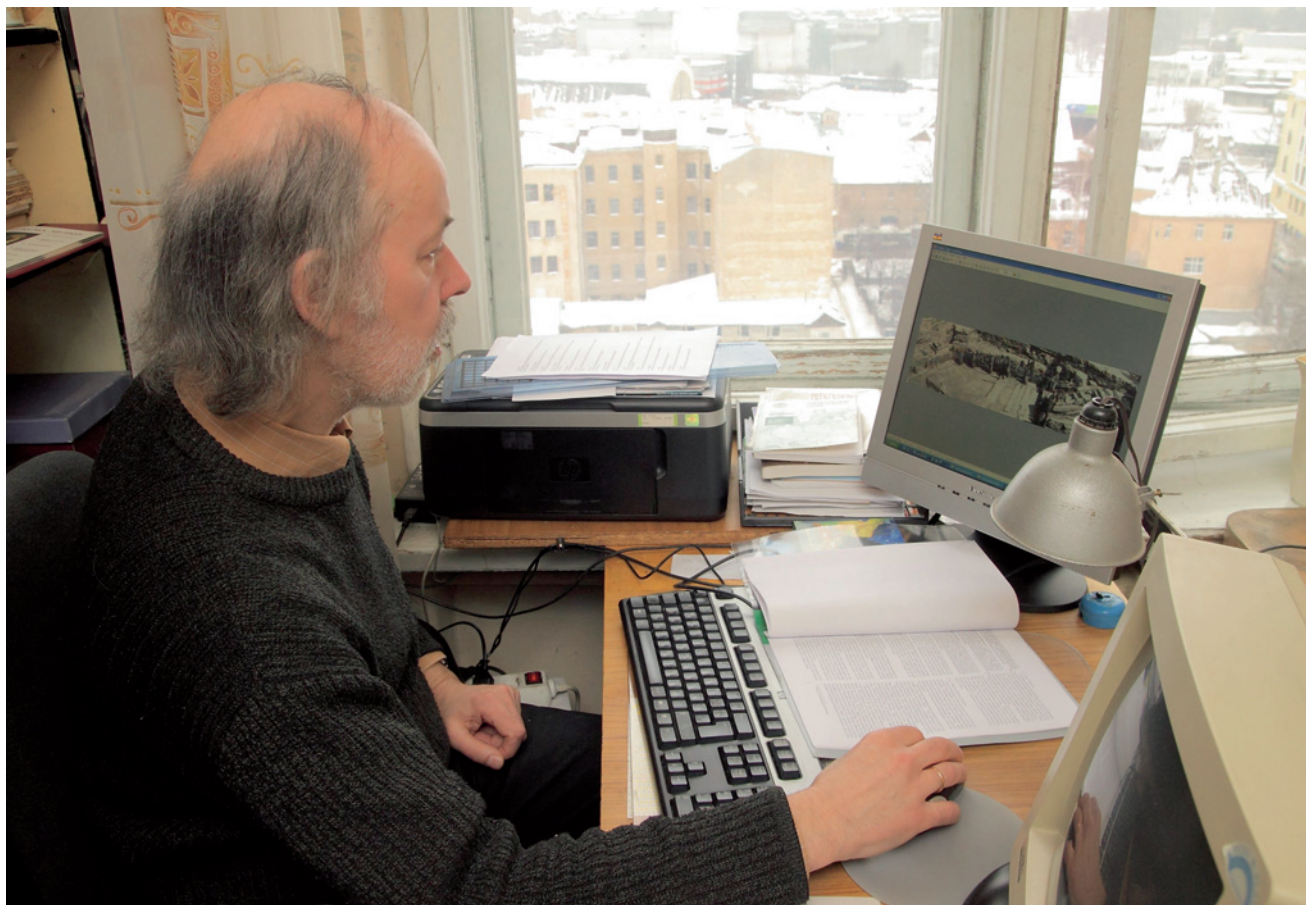
Turklāt pētniekam jāņem vērā, ka ne visu sugu koku gadskārtas ir vienlīdz labi piemērotas izpētei. Visvieglāk gadskārtu robežas nosakāmas skuju kokiem, kā arī cietajiem lapu kokiem, kā ozolam, vīksnai, gobai, bet visgrūtāk ir pēīt, piemēram, bērza un liepas gadskārtas, kuras cilvēkam bez attiecīgas pieredzes ir pat grūti saskatīt. Turklāt katram koku veidam ir savas īpatnības, kas pētniekam jāņem vērā, lai iegūtu precīzus rezultātus. Piemēram, skuju kokiem nereti ir raksturīga gadskārtu izkrišana, it īpaši mūža otrajā pusē un izteikti nelabvēlīgos augšanas apstākļos. Ja ar šo faktu nerēķinās, tad var ievērojami kļūdīties visos aprēķinos. Gadskārtas var pēīt ne tikai koka stumbrā, bet arī tā zaros un pat saknēs – tas ievērojami nodēro atsevišķos gadījumos.

Vai vēsture jāpārraksta?

Pirmās absolūti datētās senās koka konstrukcijas galvenokārt ir atklātas arheoloģiskajos izrakumos Vecrīgā, mazākā apjomā – arī Cēsīs. Savukārt absolūtās dendrohronoloģiskās skalas jeb gadskārtu hronoloģijas Latvijā aptver laika posmu no 11. gs. līdz mūsdienām.

Vaicāts, vai vēstures grāmatu lappuses pēc paša pētījumu rezultātiem atsevišķās vietās būtu jāpārraksta, M. Zunde skaidro, ka tomēr ir gadījumi, kad koks liecina citādi, nekā rakstīts mūsdienu publikācijās.

«Nupat datēju Cēsu Jaunās pils griestu un jumta koka konstrukciju. Šo pili nu esmu padarījis vecāku, nekā līdz šim ticis uzskatīts. Tā stāsta gadskārtas, bet apstiprinājums jāmeklē arhīvos. Turpreiž muižas pārvaldnieka māju Turaidā datēju par

Darbs laboratorijā
Foto: Toms Grīnbergs

vairāk nekā 20 gadiem jaunāku, nekā ir uzskatīts līdz šim. Tagad mans uzdevums ir meklēt skaidrojumu, kāpēc tādas pret-runas rodas un kāpēc esmu ieguvis tieši šādu datējumu,» savos novērojumos dalās M. Zunde.

Viens no visprecīzākajiem datējumiem, kas saskan ar vēsturnieku fiksēto gadu, bijis Rīgas aizsardzības vaļņa pamatnes koka datējums. Vaļņa veidošanā izmantotie priedes balķi datēti ar 1536. gadu, bet starp tiem guldīti arī apmēros mazāki melnalkšņu stumbri, ko atklāja pie Jēkaba kazarmām, būvējot autostāvvietu. Vēlāk M. Zunde pazīstamā Rīgas vēstures pētnieka Jāņa Strauberga grāmatā uzgāja informāciju par to, ka tieši šis vaļņa posms sākts būvēt 1537. gadā, kas ir loģiski, ja attiecīgie koki cirsti dendrohronologa noteiktajā 1536. gadā.

«Ar kādu Anglijas kolēģi atklājām pārsteidzošu līdzību starp Rīgā būvētā Dannenšterna nama un Anglijā, Kentas grāfistē, esošā Dansona nama koka būvelementu gadskārtu hronoloģiju. Secinājām, ka šo abu namu būvē izmantoti no kopīga apvidus attiecīgi piegādāti vai eksportēti kokmateriāli, visticamāk, no Baltkrievijas mežiem, no kurienes koksne 17. vai 18. gadsimtā lielos daudzumos tika pludināta šurp,» stāsta M. Zunde, pierādot, ka dendrohronoloģija var palīdzēt skaidrot arī kokmateriālu sagādes ģeogrāfisko teritoriju un tirdzniecības vēsturi. «Tas, ka mums ir iespēja braukt un apspriest aktuālos jautājumus ar ārzemju kolēģiem, ir milzīgs dzinulis darbam. Ir svarīgi uzzināt, ko atklājuši kolēģi ārvalstīs, ir svarīgi to salīdzināt, tādējādi nonākot pie sakarībām, kas palīdz ieraudzīt kopējo ainu.»

Dendrohronologs M. Zunde pauž bažas par to, ka pēdējos gados strauji sarūk senās koksnes daudzums Latvijā, jo sabrūk vai tiek pārbūvētas vēsturiskas celtnes, koksne tiek sadedzināta

vai netiek uzskatīta par vērtīgu. Tieši tāpēc ir būtiski apzināt kultūrvēsturisko koka mantojumu un tā atrašanās vietu, lai varētu laikus iegūt koksnes paraugus un, izanalizējot datus par gadskārtām, saglabāt nākamām paaudzēm informāciju, kas izmantojama vēstures lappusēs fiksēto notikumu norises laika un apstākļu precizēšanai. Dendrohronologs atzīst, ka lielāko gandarījumu pašreiz sniedz datējuma noteikšana Rīgas, kā arī Cēsu vecpilsētas kultūrlāni atklātajām 13. un 14. gs. vēsturiskajām koka konstrukcijām, jo iepriekš apstrādātie materiāli lielākoties attiecas uz vēlāku laika posmu, proti, 16.–18. gadsimtu.

«Tagad jāpēta gan dziļāk, gan plašāk, t. i., paplašinot gadskārtu hronoloģiju tīklu gan Latvijas, gan arī starptautiskā mērogā, jācenšas iegūt dendrohronoloģisko informāciju, kas atbilstu aizvien tālākai senatnei,» secina M. Zunde. Patlaban viņš turpina darbu ar paša izstrādātu aparatūru un programām, jo līdz šim nav izdevies saņemt nepieciešamo finansējumu profesionālas aparatūras iegādei. «Manuprāt, lai varētu strādāt šai nozarē, ir jābūt bišķi trakam uz šo lietu.»

The Fine Art of Reading Tree Rings

Dr. biol. Māris Zunde is the Head of the Dendrochronology Laboratory at the University of Latvia (UL) Agency *The UL Institute of the Latvian History*. He has been working in this field for thirty years and is managing the only scientific laboratory, which dates historic wood in Latvia. 'Dendrochronology' (from the Greek 'dendron' – tree, 'chronos' – time, 'logos' – study) is a field of science that deals with tree-ring dating and the aggregation and analysis of the obtained information for environmental and historical research. The Dendrochronologist's research findings confirm that some data in the pages of history are likely to be rewritten, because the determined dating, which is based on tree's annual rings, can sometimes differ from what has been previously accepted.

«TERRA 2.0»

saistoši par dabaszinātnēm un tehnoloģijām internetā

Kitija BALCARE

Kas ir kosmiskais ciemats? Kurš īstenojis F. Candra ideju par Saules buru? Kur atrodas dinosaurus galvapsilsēta? Vai banāni patiešām rada antimatēriju? Atbildes uz šiem un daudziem citiem jautājumiem līdz šim desmit gadu garumā visu vecumu zinātkārie lasītāji varēja meklēt Latvijas Universitātes populārzinātniskajā žurnālā «Terra». Sekojot līdzi tehnoloģiju attīstībai un lasīšanas paradumu maiņai, Universitātes drukātais žurnāls «Terra» ar 2011. gadu ieguvis jaunu mājvietu interneta vietnē www.terra.lu.lv, pārejot uz elektroniskā žurnāla «Terra 2.0» statusu.

Aizpildot tukšo nišu

Kopš brīža, kad savu darbību beidza ilgus gadus iznākušais žurnāls «Zinātne un Tehnika», bija pagājuši aptuveni septiņi gadi bez zinātnes jaunumu populārzinātniskas atspoguļošanas periodikā. Niša bija tukša.

Atskatoties tālajā 2000. gadā, zināms, ka galvenais žurnāla tapšanas iniciators bija Latvijas Universitātes mācībspēks Vitolds Grabovskis, kas tolaik, strādājot ar talantīgiem skolēniem un jauniešiem, jūta, ka Latvijā trūkst aktuālas populārzinātniskās literatūras. 2000. gada vasarā pasniedzējs uzaicināja apgāda «Lielvārds» vadītāju Aivaru Gribustu par izdevēju un Latvijas Universitātes Astronomijas institūta pētnieku Ilgoni Vilku par galvenā redaktora pienākumu izpildītāju, lai jau septembrī avižu kiosku un bibliotēku lasītavu plauktos nonāktu pirmais Latvijas Universitātes populārzinātniskā drukātā žurnāla «Terra» numurs.

«Desmit gadu laikā ar devīzi «Saistoši par dabaszinātnēm un tehnoloģijām» tapa sešdesmit astoņi žurnāla numuri, kas nāca klajā vidēji reizi divos mēnešos. Ja citu uz cita sakrautu

Žurnāla atvēršanas svētki 2000. gada septembrī. No kreisās: Ilgonis Vilks, Vitolds Grabovskis, Aivars Gribusts, «Terras» redaktore Ieva Zarāne
Foto no privāta arhīva

visus žurnāla eksemplārus, grēda būtu divas reizes augstāka par Gaiziņu, skaitot no jūras līmeņa,» tā, atskatoties uz žurnāla desmit gadu izdošanas periodu, stāsta «Terras» galvenais redaktors Ilgonis Vilks.

Žurnāls pieredzējis gan iznākšanas biežuma, gan izdevēju maiņu. Sākotnēji «Terra» bija orientēta uz skolu auditoriju, tāpēc iznāca tikai no septembra līdz maijam, iekļaujoties mācību gada robežās. Vasarā bija brīvlaiks gan skolēniem, gan žurnāla redkolēģijai. Vēlāk žurnāls sāka iznākt reizi divos mēnešos. Desmit gadu laikā žurnāls tika izdots gan apgādā «Lielvārds», gan izdevniecībā «Lauku Avīze», taču pēdējos sešus savus drukātās dzīves gadus žurnāls tapa, pateicoties sadarbībai ar apgādu «Mācību grāmata».

Laikam līdzī

«Tā mēs turpinājam darboties līdz pat 2010. gada beigām, kad šaurā lokā svinējam žurnāla «Terra» desmit gadu jubileju.

Akadēmiķis Jānis Stradiņš iepazīstas ar «Terras» pirmo numuru
Foto no privāta arhīva

Taču jau 2009. gadā pirmo lūzuma mirkli pieredzēju pats, kad apmeklēju pasaules zinātnes žurnālistu kongresu Londonā. Tas bija ļoti interesants un unikāls pasākums, kad ļoti skaidri sajutu, kas mūs sagaida tuvākajos gados,» atceras žurnāla «Terra» redaktors I. Vilks. «Internets ir ievērojami gājis uz priekšu. Daudz vairāk cilvēku mūsdienās izmanto gan sociālos tīklus, gan citus interneta nodrošinātos pakalpojumus visdažādākajos veidos. Jau toreiz sapratu, ka nākotne šāda populārzinātniskā tipa izdevumiem paredzama internetā. Tiesa, pagāja zināms laiks, kamēr par šo ideju izdevās pārliecināt pārējos mūsu redaklēģijas biedrus, lai 2010. gada rudenī mēs šo lēmumu kopīgi arī pieņemtu.»

Redaktors atzīst, ka internets ar savām prasībām pret ātru ziņu publicēšanu var būt drauds pašas ziņas kvalitātei, jo katram jaunumam, īpaši zinātnē, nepieciešams laiks, lai to kvalitatīvi sagatavotu lasītājam.

«Kad janvārī parādījās ASV Nacionālās aeronautikas un kosmosa pārvaldes (NASA) ziņa, ka negaisa laikā rodas antimatērija, kas ir pārsteidzošs atklājums, viena iespēja bija iztulkot šo oficiālo preses relīzi un ielikt to portālā. Otra iespēja bija ne tikai iztulkot oficiālo informāciju, bet pievienot mūsu pašu īsu, bet zinātnisku komentāru. Tā mēs arī izdarījām, kaut gan ziņa portālā parādījās mazliet vēlāk nekā citur,» stāsta I. Vilks, brīdinot, ka jāuzmanās arī ar informācijas avotu uzticamības izvērtēšanu. «Informācija tik un tā vienmēr jāpārbauda vairākās vietās, lai tiktu skaidrībā par tās ticamību. Jāņem vērā, ka oriģinālās zinātniskās publikācijas var adaptēt latviešu valodā tikai attiecīgās nozares zinātnieki, kas pārzina konkrēto situāciju.»

Formāta maiņa atrisina arī problēmu, ka it kā tobrīd jaunā ziņa drukātajā izdevumā «Terra» parādījās tikai nākamajā numurā, respektīvi, gandrīz divus mēnešus vēlāk, nekā par to uzināja ziņu portālu lasītāji.

Valodas meklējumi

Darbs ar oriģināla satura rakstiem populārzinātniskam žurnālam nav viegls. Turklāt trūkst cilvēku, kas vienlīdz labi pārzinātu zinātni un saprotami varētu to izstāstīt lasītājiem.

«Bieži ir bijis jākaro ar autoriem, mēģinot vienkāršot stāstījuma izteiksmi rakstā. Žurnālā «Terra» esam izvēlējušies tos zinātniekus, kas savas zinātnes lietas spēj izklāstīt pietiekami populārzinātniski. Turklāt ne tikai aprakstīt to, ko zinātnieks pēta pats, bet arī spēt atspoguļot visu savu nozari un tās aktualitātes kopumā. Teiksim, ja autors ir fiziķis, tad viņam jāspēj atspoguļot dažādi fizikas fenomenus,» skaidro redaktors.

Žurnāls «Terra» ir strādājis ar topošajiem žurnālistiem, kas studē Latvijas Universitātē. Lai gan jaunie censoņi piešķirusi svaigumu žurnāla saturam, izdevuma galvenais nosacījums tomēr ir precīzs un pietiekami dziļš saturs, un tas jaunažiem žurnālistiem ne vienmēr bija pa spēkam.

Žurnāla «Terra» autori bijuši arī skolēni – interesantu zinātnisko darbu autori. Taču redaklēģija secinājusi, ka skolēnam ir samērā grūti uzrakstīt labu populārzinātnisku rakstu.

Pašreiz «Terra 2.0» autoru vidū ir gan vairāki zināmi zinātnes grandī, tai skaitā Latvijas Universitātes profesors Valdis Segliņš, fizikas doktori Jānis Kleperis un Līga Grīnberga, kas ir ražīgi autori un kas aktīvi darbojas zinātnes popularizēšanā, gan visai daudz doktorantūras studentu, kuri ir ieinteresēti informēt sabiedrību par savu nozari un tās pētniecības aktualitātēm.

Lai nepazūd tulkojumā

«Laiku pa laikam esam konstatējuši, ka atsevišķi raksti bijuši par sarežģītiem nezinātniskam lasītājam. Tāda problēma ir pastāvējusi. Piemēram, slavenais britu astrofiziķis Stīvens Hokings ir sacījis, ka ikkatra formula samazina lasītāju skaitu divkārti. No formulām rakstos esam centušies izvairīties, jo zinātņi jāspēj izskaidrot arī vienkāršiem vārdiem,» uzsver I. Vilks. «Mūsdienu zinātnē vispār ir liela komunikācijas problēma, lai jaunākos sasniegumus darītu zināmus sabiedrībai vienkāršā veidā. Zinātne ir sarežģīta, ļoti specializēta un iedalīta daudzās sīkās nozarēs. Līdz ar to ir samērā grūti kaut ko nepazaudēt tulkojumā, taču tajā pašā laikā tur ir smalka, neredzama robeža, ko nedrīkst pārkāpt. Nedrīkst vulgarizēt un pārāk primitivizēt.»

Kad sāka izdot žurnālu «Ilustrētā Zinātne», kas tika tulkots latviešu valodā, žurnāla «Terra» veidotāji saprata, ka ikviens

Žurnāla redaklēģija un autori 2002. gada rudenī. No kreisās: Vitolds Grabovskis, Mārtiņš Kālis, Ilgonis Vilks, Agra Lipsberga, Aivars Grībusts, Ieva Zarāne, Bruno Rolovs, Juris Meija

Foto no privātā arhīva

«Terras» piecu gadu jubileja. Vitolds Grabovskis un Ilgonis Vilks ar sasniegto ir apmierināti
Foto no privātā arhīva

žurnāls iet savu ceļu. Kolēģu veidotais žurnāls bijis krietni vienkāršāks un maksimāli ilustrēts, tādā veidā vairāk orientējoties uz jaunāku auditoriju. Konkurence netika izjosta, un to apliecināja fakts, ka pēc izdevuma «Ilustrētā Zinātne» parādīšanās žurnāla «Terra» lasītāju skaits nesaruka.

Formas un satura mijiedarbība

Lai arī 2011. gadā žurnāls «Terra» piedzīvojis formāta maiņu un tagad būs atrodams tikai elektroniskā vidē, saturā nebūs ievērojama pārmaiņa.

Turklāt jaunais formāts paver plašākas iespējas audiovizuālo materiālu pievienošanai ziņām par un ap zinātni. Par zināmu zīmolu gadu gaitā kļuvis arī žurnāla IQ tests, ko lasītāji īpaši iecienījuši. Tagad tas ir pieejams interaktīvā formā elektroniskajā žurnāla vietnē sadaļā «leskaties». Žurnāla redaktors zināja stāstīt, ka skolas pat mēdz rīkot īpašus zinātnes konkursus, kuros tiek izmantoti žurnāla testa jautājumi *spicāko* skolēnu noteikšanai. Pašlaik e-žurnālā «Terra 2.0» nedēļā parādās vairāki īsie jaunumi, kā arī tiks publicēti vairāki plaši oriģinālmateriāli mēnesī.

«Jāpiebilst, ka interneta vidē ir ļoti labi populārzinātniskie žurnāli, bet lielākoties tie ir svešvalodās. Pie mums tomēr ne kurš katrs var un vēlas lasīt angļu valodā. Arī tas bija viens no būtiskākajiem iemesliem, kāpēc nolēmām žurnālu turpmāk veidot interneta vietnē. Mums nav jākonkurē ar populārzinātniskajiem rakstiem angļu, krievu un citās lielo tautu valodās, jo mēs saviem lasītājiem gatavojam materiālus latviešu valodā,» skaidro I. Vilks, piebilstot, ka pie rakstiem iespēju robežās tiek izvietota arī informācija par ziņas pirmavotu. «Atšķirībā no citiem mēs uzreiz lasītājam iedodam pavedienu, kurp iet tālāk, ja viņš vēlas izpētīt konkrēto informāciju detalizētāk.»

Jaunajā formātā «Terra 2.0» lasītāji varēs atrast arī korektu informāciju par to, ko raksta citi līdzīgi portāli Latvijā un ārvalstīs.

«Lielajos ziņu portālos zinātne ir tikai viena no sadaļām un rakstu īpatsvars par zinātni un tehniku nav sevišķi liels, jo ziņas ierasti balstās uz relatīvi gataviem materiāliem. Mēs esam iecerējuši līdzīga satura portāliem piedāvāt rakstu apmaiņu, tādējādi paplašinot saturu abās pusēs, izmantojot pārpublicējumu,» par iecerēm informē redaktors.

«Ja ar laiku sapratīsim, ka portāla lasītājiem ir vēlme izteikties pašiem, tad pievienosim speciālu diskusiju telpu vai forumu, bet pagaidām ikvienam ir iespēja komentēt jau publicētos materiālus. Jaunais e-žurnāls «Terra 2.0» lasītājiem vispirms jāatklāj, ievērojot, kur tas ir pārcēlies. Tad arī virzīsies tālāk.»

Lai arī ar agrāk iznākušo žurnāla numuru satura rādītājiem un atsevišķiem rakstiem ikviens var iepazīties elektroniskās vietnes www.terra.lu.lv sadaļā «Arhīvs», žurnāla «Terra 2.0» redaktora Ilgoņa Vilka darba kabinets Raiņa bulvārī ir pārtapis par pagaidu drukātā žurnāla «Terra» arhīvu. Tur nepieciešamības gadījumā žurnāla lasītāji var atrast iepriekšējos gados izdotos drukātā žurnāla «Terra» eksemplārus.

TERRA 2.0 – a Fascinating Take on Natural Sciences and Technologies

In the light of technological development and change in reading habits, the University of Latvia printed popular science magazine *Terra* has become the electronic journal *Terra 2.0* since the beginning of 2011. The online magazine's website – www.terra.lu.lv – offers extensive article summaries about the latest scientific discoveries in Latvia and throughout the world, interactive IQ test, science jokes, as well as access to audio, video and photo materials about science. The table of contents and several articles of the previously issued printed magazine *Terra* are available under the section «Archives».

Andis Kalvāns

Ir, uz ko tiekties

Agnese DZENE

4. februārī tika piešķirtas LU Gada balvas: LU balva par sasniegumiem zinātnē, LU Labākais darbinieks un LU Skolotāja balva. Jau ceturto gadu kā dabaszinātnu, tā arī humanitāro un sociālo zinātnu pārstāvjiem tika pasniegtas balvas par sasniegumiem zinātnē trijās apakškategorijās: par labāko doktora darbu, par zinātniskajiem sasniegumiem un par zinātniskās skolas izveidošanu. Andis Kalvāns un Vita Pilsuma saņēma atzinību par izcilu promocijas darbu.

LU balvu dabaszinātnēs ieguva **Andis Kalvāns** par promocijas darbu «Morēnas un ledāja deformētu nogulumu mikromorfoloģija un mikrolineariitāte Baltijas piekrastes līdzenumā Rietumlatvijā». A. Kalvāns, vienkāršojot darba nosaukumu, paskaidroja, ka tas ir darbs par ledāju nogulumiem.

– Visi zina, kas ir ledāji. Sensenos laikos pie mums tie bija, un pēc tiem palika nogulumu, kaut kāds materiāls, ko ledājs ir transportējis, pārnēsis un izgulsnējis. Mans darbs ir par šo nogulumu ļoti maza mēroga iekšējo uzbūvi. Nevis metros vai centimetros, bet milimetros un milimetru daļās. Tā saucas mikromorfoloģija – ledāju nogulumu ir morfoloģija, un šie nogulumu pārsvarā ir morēnas.

– Kā izvēlējies tēmu?

– Tēma radās, kad es vēl studēju bakalauraos. Gan bakalaura, gan maģistra, gan doktora darbu mēs veicām kopā ar kursabiedru. Protams, ka darbs nav viens un tas pats, mēs strādājām kopā, bet ar atšķirīgām tēmām. Tas ir viens aspekts, kas ļāva nokļūt tik tālu. Ģeoloģijā parasti sazāgē iezi, noslīpē tā, lai spīd cauri gaismā, lai var redzēt sīko struktūru. Un es

domāju – ja taisa no cietajiem iežiem, tad to varētu darīt arī no irdenajiem iežiem, tādiem kā morēna, ledāju nogulumiem. Tad, pirms apmēram desmit gadiem, mēs to pamēģinājām, un tā tas sākās – līdz ar bakalaura darbu.

– Kāds bija darba tapšanas process?

– Viss skaistums ģeoloģijā ir tas, ka jābrauc ārā – uz lauka ievākt paraugus. Tad laboratorijā ar tiem jāstrādā. Pamatā mēs strādājām Rietumkurzemē. Mēs braucām arī uz Krieviju pie Oņegas ezera, bet tas nav iekļauts doktora darbā. Svarīgākais ir redzēt ne tikai savu vietu, bet arī skatīties plašāk, redzēt kaut ko citu – tas palīdz domāt. Bet mana darba galvenais aspekts tomēr bija laboratorija, jo tiek ievākti daži paraugi, un tad ar tiem ir diezgan ilgi jāstrādā laboratorijā. Darba tapšanas gaitā laboratorija tika uztaisīta pilnīgi no jauna, izremontēta, un iepirkta iekārtas – mikroskopi, ģeoloģiskie zāģi un slīpēšanas iekārtas. Sākums bija tāds bēdīgs – pagrabiņā ar tekošām trubām.

Pats darbs tika izstrādāts angļiski tāpēc, ka auditorija, kas varētu lasīt un izmantot darba atziņas, Latvijā varētu būt divi trīs cilvēki. Ja kāds to darbu izmantos tālāk, visticamāk, tas nenotiks šeit, Latvijā. Ja es uzrakstīšu latviski, tad tas te arī paliks. Protams, ir publicēti rezultāti, bet ne tādā mērā, kā tas ir atspoguļots darbā.

– Vai domā šo tēmu turpināt pētīt?

– Tas ir labs jautājums. Es to negribētu galīgi pamest novārtā. Šobrīd jau dažos studijuursos tiek iekļauti dažādi elementi no darba, un studenti strādā ar darbā izveidotajām metodēm, jo tās ir diezgan unikālas. Lielā mērā metodes ir izstrādātas no jauna, un es nezinu nevienu, kurš būtu strādājis ar līdzīgām metodēm. Pašlaik gan gribas nedaudz atpūsties, bet noteikti negribētu to aizmirst.

LU rektors Mārcis Auziņš pasniedz balvu Andim Kalvānam

– Kādās tēmas vēl tavā jomā būtu padziļinātas izpētes vērtas?

– Nu kaut vai šo pašu tēmu attīstīt tālāk, jo darbā esmu izveidojis analizēšanas metodes, pēc kurām ir iegūti pirmie rezultāti. Tos vajadzētu sistemātiski izmantot, lai veiktu konkrētas analīzes, lai skatītos, kādi ir zemledāju apstākļi. Tas ir darba galvenais mērķis – mēģināt rekonstruēt tos apstākļus, kas valdījuši zem ledāja. Tāpat šī ledāju attīstības gaita – kā tie ir auguši lielāki un pēc tam kusuši. Daļēji tas ir rekonstruēts, bet tajā virzienā var vēl strādāt un strādāt. Protams, visi klimata jautājumi, kas ir cieši saistīti ar ģeoloģiju. Ģeoloģija ir tā zinātne, kas var pastāstīt par pagātnes klimatu. Ne tikai par 100, bet arī par 100 000 gadu senu pagātni. Tur tikai rakt un rakt.

– Ko tev nozīmē saņemt šādu apbalvojumu?

– Tas ir liels gods. Tagad CV pie goda nosaukumiem varēju ierakstīt. Es rādīju balvu jauniešiem laboratorijā, kur mēs strādājam, un viņi teica – jā, mums ir, uz ko tiekties.

Savukārt sociālajās zinātnēs balvu par izcilu doktora darbu ieguva **Vita Pilsuma**. Viņas promocijas darbs bija par tēmu «Nacionālo centrālo banku integrācija Eiropas Centrālo banku sistēmā». Tā kā V. Pilsuma strādā Latvijas Bankā, jautājumi par centrālo banku darbību viņu ir interesējuši jau kopš 1992. gada, un promocijas darba tēmas izvēle bijusi likumsakarīga.

– Tā kā mēs esam Eiropas Savienības (ES) dalībvalsts, tad ir interesanti pētīt jautājumus, kas saistīti ar citu ES valstu centrālajām bankām. Īpaši runājot par integrācijas procesiem, jo tie kļūst arvien aktuālāki. Interesanti ir pētīt, kā centrālās bankas darbojas, kādi ir to darbības rādītāji, vai tie ir līdzīgi vai atšķirīgi, kāda ir atšķirība starp jauno un veco ES dalībvalstu centrālajām bankām. Tā es šo tēmu sāku pētīt magistrantūrā un turpināju doktora darbā. Protams, šajā darbā jau tika lietotas plašākas pētniecības metodes, pētīju daudz lielāku zinātniskās literatūras klāstu. Tika pētīti arī banku darbības rādītāji kopš 1999. gada – samērā ilgs laika posms.

– Kādas vēl aktivitātes veicāt papildus darbam ar zinātnisko literatūru un statistiku?

– Tā kā es jau strādāju centrālajā bankā, man bija jādočas dažādos dienesta komandējumos. Papildus tam esmu arī stažējies centrālajās bankās Zviedrijā, Īslandē. Cieši kontakti ir ar Dānijas kolēģiem. Esmu apmeklējis daudz dažādu semināru, kas saistīti ar centrālo banku darbību. Ar saviem darba rezultātiem iepazīstināju arī kolēģus Lietuvā, Dānijā un Eiropas Centrālajā bankā. Šī pētniecība ļoti palīdzēja manā ikdienas darbā.

– Kādi ir jūsu galvenie secinājumi?

– Mēs varam redzēt integrācijas procesus Eiropas Centrālo banku sistēmā, tomēr pastāv būtiskas atšķirības starp bankām – gan eiro zonas valstu centrālajās bankās, gan arī starp jaunajām ES dalībvalstīm. Ir rādītāji, kur šīs atšķirības redzamas mazāk, bet kopumā tie atšķiras diezgan būtiski. Varam vērot arī klastera veidošanos un tādu tendenci, ka ciešāka tuvināšanās ir starp veco ES valstu bankām. Jaunās valstis, kas iestājās 2004. gada 1. maijā, ir nedaudz nostāk no tām. Izstrādāju arī priekšlikumus, kā varētu pilnveidot Eiropas Centrālo banku sistēmas darbību.

– Vai domājat turpināt pētīt šo tēmu?

– Esmu apsolījusi, ka uzrakstīšu monogrāfiju, bet domāju, ka vajadzētu pabeigt darbu un publicēt. Pielikt klāt jaunākos datus. Esmu iecerējusi turpināt šo pētījumu. Mans darbs beidzas pārejas posmā, kad beidzās miera periods un sākās finanšu krīze. Līdz ar to tagad būtu interesanti paskatīties, kādas ir tās reakcijas, ko radīja finanšu krīze ES un kā tas atspoguļojas Eiropas Centrālās bankas rādītājos un darbībā.

– Kāda tēma šajā nozarē vēl ir tāda, ko, jūsuprāt, būtu vērts padziļinātāk pētīt?

– Viens no maniem priekšlikumiem bija, ka būtu interesanti pētīt klastera veidošanos starp centrālajām bankām. Ir pētījumi, kā klasteri veidojas vecajās ES dalībvalstīs, bet kādi tie veidojas jaunajās – man nav bijusi izdevība tādus iepazīt. Būtu interesanti paskatīties, vai tur var redzēt līdzīgas tendences, kādi klasteri veidojas starp komercbankām un centrālajām bankām,

LU rektors Mārcis Auziņš pasniedz balvu Vitai Pilsumai

vai arī nav nekādu sakarību un mēs nevaram runāt par visa finanšu tirgus integrāciju un tuvināšanos.

– Kas, jūsprāt, bija tās kvalitātes, kas jūsu darbu padarīja atzinības vērtu?

– Šīs balvas iegūšana man bija pārsteigums. Grūti vērtēt pašai savu darbu, tas jāprasa kolēģiem. Manuprāt, svarīgi ir tas, ka ir interesants pētījuma virziens. Biju pētījusi plašu datu materiālu, aktuāli ir arī Eiropas integrācijas jautājumi. Centrālās bankas vispār ir īpašs pētījumu objekts, jo tās ir unikālas katrā valstī. Man bija iespēja salīdzināt, kā Latvijas un pārējo Baltijas valstu centrālās bankas izskatās uz kopējā Eiropas centrālo banku fona.

– Ko jums nozīmē saņemt šādu atzinību?

– Tas man ir ļoti liels pagodinājums. Vienreizējs. Arī mani kolēģi bija ļoti apmierināti un teica, ka viņiem ir sajūta, it kā

paši būtu ieguvuši balvu. Jāsaka paldies Universitātei. Arī par tām zināšanām, kuras bija iespēja iegūt, – tā ir liela vērtība un ieguvums mūžizglītibai, ko var izmantot arī praktiskā ikdienas darbā tautsaimniecības attīstībai.

Something to Strive For

On February 4, the University of Latvia (UL) Awards were granted – the UL Award for achievements in science, the Best Employer and the UL Teacher Award, which are presented once in every academic year. This year, Vita Pilsuma (Social Sciences) and Andis Kalvāns (Natural Sciences) received an award in the category *Best Doctoral Thesis* for outstanding achievements in science. V. Pilsuma developed her doctoral thesis on the topic *The Integration of National Central Banks in the European Central Banking System*, while the theme of A. Kalvāns' thesis was *The Micromorphology and Microlinearity of Moraine and Glacial Deformed Sediments in the Baltic Coastal Plain in Western Latvia*.

Rīgas pasakas

Rīgas svētku ietvaros, 2008. gada 17. augustā, Bastejkalnā Latvijas Universitātes radio NABA īstenoja projektu Rīgas Pasaku kalns. Ikvienam pasākuma apmeklētājam tika piedāvāta iespēja nokļūt saistošajā pasaku un mītisko stāstu pasaulē - pasākuma vajadzībām tika ierakstītas vairāk nekā 200 pasakas, teikas un stāsti par Rīgu, kas tematiski tika atskaņotas dažādos Bastejkalna līmeņos. Dotais ieraksts sniedz ieskatu Rīgas teiksmainajā pasaulē.

Bez latviešu folklorā jau labi zināmām teikām šajā diskā iekļauti arī ne tik senos laikos tapuši nostāsti par mūsu pilsētas dzīvi.

Ieraksts tapis radio NABA studijā un Ziemeļē, Latvijas lasošo bērnu nometnē "Plašā apvāršņa pilsēta", 2008. gadā.

Mūzikas autors: grupa "Bērnu Rīts"
Projekta autors: Radio NABA

Paldies visiem ierakstā dzirdamo balsu īpašniekiem un projektā iesaistītajiem, kā arī draugiem, atbalstītājiem un partneriem.

Latvijas Universitātes radio NABA aizvadītā gada nogalē laida klajā pasaku disku «Rīgas pasakas», kurā bez latviešu folklorā labi zināmām teikām iekļauti arī ne tik senos laikos tapuši nostāsti par Rīgu.

Pasakas un teikas ierunājuši sabiedrībā zināmi mākslinieki, publicisti, mūžiķi un citas radošas personības: Ilga Reizniece, Roberts Gobziņš, Zane Šmite, Ilmārs Šlāpins, Liāna Langa, Laimis Rācenājs, Margita Zālīte, Pēteris Pūrītis, Toms Ķencis, Vera Singajevska un daudzi citi. Muzikālo noformējumu veidojusi grupa «Bērnu rīts».

Diska izdošanas mērķis ir stiprināt un popularizēt ideju par Rīgas pasakām kā atsevišķu senās un mūsdienu folkloras un stāstniecības žanru. Bez latviešu folklorā jau labi zināmām teikām šajā diskā iekļauti arī ne tik senos laikos tapuši nostāsti par mūsu pilsētas dzīvi. Audio materiāla nesējā iekļautas 47 pasakas, kas kopā aptver 66 minūtes.

Vienojoties ar Latvijas Nacionālo bibliotēku, Rīgas Centrālo bibliotēku un Latvijas Universitātes bibliotēku, disks «Rīgas pasakas» tiks izplatīts šo bibliotēku filiālēs visā Latvijā.

«Rīgas pasakas» iespējams iegādāties lielākajos mūzikas veikalos, kā arī par īpaši pievilcīgu cenu mūzikas klubā «Nabaklab» (Z. A. Meierovica bulv. 12, Rīgā).

Augstskolu vienotā uzņemšana

Joprojām tiks saglabāta iespēja studijām pieteikties klātienē kādā no augstskolām

Gundega Krakopa

Konsultējis LU Studentu servisa direktors Jānis Saulītis

Kamēr vidusskolu un ģimnāziju pēdējo klašu skolēni lauza galvu par to, kā veiksmīgāk nokārtot centralizētos eksāmenus un ko iesākt pēc skolas beigšanas, augstskolas pilnveido pirms gada ieviesto vienotās uzņemšanas sistēmu un cenšas to padarīt reflektantiem draudzīgāku.

No vienošanās par kopīgu uzņemšanu līdz sistēmas ieviešanai pagāja trīs gadi. Latvijas Universitāte, Latvijas Lauksaimniecības universitāte un Rīgas Tehniskā universitāte, sadarbojoties ar Valsts reģionālās attīstības aģentūru, bija radījušas projektu, un 2010. gada vasarā tas sāka darboties, pirmo reizi Latvijas vēsturē dodot iespēju pieteikties studijām vairākās augstskolās ar vienu pieteikumu. Papildu ieguvums – iespēja iesniegt pieteikumu elektroniskā formā.

Iniciatīva izveidot vienoto augstskolu uzņemšanu nāca no pašu augstskolu puses, Izglītības un zinātnes ministrija šajā procesā trīs gadu garumā nav piedalījusies. Kad augstskolas bija izveidojušas kopējo koncepciju un samērā detalizēti vienojušās par uzņemšanas norisi, sākās straujš ekonomiskās attīstības kritums, tādēļ sistēmas programmēšanai un ieviešanai vajadzēja piesaistīt ārējo finansējumu. Tolaik Īpašu uzdevumu ministra elektroniskās pārvaldes lietās sekretariāts meklēja iespējas ieviest jaunu e-pakalpojumu, un tādējādi augstskolu uzņemšanas projekta realizēšanai tika piesaistīti līdzekļi no Eiropas Savienības fondiem.

Vienotās uzņemšanas pamatprincipi

Augstskolas katrai programmai definē savus uzņemšanas kritērijus, pēc kuriem reflektanti tiek saranžēti pēc sekmēm katrā programmā, kurā tie piesakās. Topošais students vienā pieteikumā var norādīt visu iesaistīto augstskolu studiju programmas savu prioritāšu secībā un konkursa rezultātā iegūst tiesības reģistrēties vienā studiju programmā – augstākajā prioritātē, kuru reflektants ar saviem rezultātiem ieguvis. Uzņemšanas

konkursa algoritms netika radīts no jauna, bet gan adaptēts no LU modeļa, kurš jau veiksmīgi ticis izmantots daudzus gadus.

Kāpēc šāds solis no augstskolu puses? Visu laiku ir pastāvējusi problēma, ka reflektants ir pieteicies un ieguvis studiju vietas vienlaikus vairākās augstskolās un tās gaida, kad jaunais cilvēks nāks reģistrēties. Piereģistrējas vienā, citās paliek brīvas vietas, tās jāaizpilda, bet tas prasa papildu procedūras, taču tiem, kuri gribējuši, bet nav tikuši konkrētā studiju programmā, nav skaidrības – būs vieta vai nebūs. Lietuvā šāda vienotās uzņemšanas sistēma darbojas jau no 1998. gada, kur tā arī radās, uzsākot sadarbību divām lielākajām augstskolām un pakāpeniski piesaistoties visām pārējām.

Šis ir milzīgs solis augstskolu uzņemšanas organizācijas darbībā un attīstībā, taču vēl daudz kas ir uzlabojams. Sagaidāms, ka šogad vienotās uzņemšanas sistēmai pievienosies vēl septiņas vai astoņas augstskolas, tādējādi radot sistēmu, kurā vienotā veidā konkursa kārtībā tiks sadalīta lielākā daļa

Rīgas Tehniskās universitātes, Latvijas Universitātes un Latvijas Lauksaimniecības universitātes rektori paraksta līgumu par vienotas elektroniskas pieteikšanās sistēmas izveidi 2010. gada 22. aprīlī

budžeta studiju vietu. Savukārt Izglītības un zinātnes ministrija aizsākusi darbu, lai radītu vienotu vidējās izglītības mācību iestāžu absolventu atestātu datubāzi, kas topošajiem studentiem aiztaupītu ieašānu uz augstskolu, lai uzrādītu dokumentus. Tiesa, šogad tas vēl nenotiks, taču ir cerības, ka jaunā kārtība varētu tikt ieviesta tuvākajā nākotnē.

Soli pa solim

Kā pieteikties studijām? Ir divi ceļi – studijām var pieteikties elektroniski vai arī klātienē kādā no augstskolām. Pieteikšanās elektroniski notiek, izmantojot e-pakalpojumu interneta vietnē www.latvija.lv. E-pakalpojumā reflektants var sekot līdz pieteikšanās gaitai un uzzināt konkursa rezultātus.

1. Pirmais solis ir autentifikācija, to var darīt vai nu ar e-pakalpojumu, interneta bankā (*Swedbank, SEB, Citadele, Norvikbanka*) vai ar *Lattelecom* mobilā ID starpniecību. Ja nav iepriekš minēto rīku, persona var izveidot deklarēto identitāti – iegūt loginu un paroli, norādot savu vārdu, uzvārdu, personas kodu un e-pasta adresi. Ja tiek izmantota deklarētā identitāte, netiek izmantoti dati no citiem reģistriem un visa informācija jāievada pašam reflektantam.
2. Vietnē jāizvēlas jauna pieteikuma forma un jāieraksta prasītā informācija.
3. No piedāvātajām programmām jāizveido liste līdz 20 prioritātēm (līdz 10 programmām kā atsevišķas prioritātes jānodala studijas par maksu vai studijas par valsts budžeta līdzekļiem, kā arī jāizvēlas studiju forma – pilna laika vai nepilna laika studijas.)
Svarīgi! Programmas obligāti jāsakārto prioritārā secībā, sākot ar programmu, kura ir vissvarīgākā, jo pēc šādiem principiem tiks veikti aprēķini par reflektanta vietu. Šis solis ir pats svarīgākais visā pieteikšanās procesā.
4. Ja izvēlētajās programmās ir papildu iestājpārbaudījumi, tad e-pakalpojumā var izvēlēties iestājpārbaudījumu vietu un laiku, pēc pārbaudījumiem turpat būs redzams arī novērtējums.

5. Reflektants par pieteikšanos maksā vienu reģistrācijas maksu, šogad tie būs Ls 20. To var samaksāt e-pakalpojumā kādā no minētajām interneta bankām, maksāt var arī cita persona vai pats students, ierodoties augstskolā.
6. Arī tad, ja ir aizpildīts elektroniskais pieteikums, reflektantam obligāti personīgi jāierodas vienā no augstskolām, kuras piedalās vienotajā uzņemšanā, un jāuzrāda vidējās izglītības un personu apliecinoši dokumenti.
7. Konkursa rezultātu paziņošana. Konkursa rezultāti tiek parādīti e-pakalpojumā. Ja reflektants būs izvēlējis, viņš saņems īsziņu vai e-pastu ar pirmās kārtas rezultātiem un instrukciju, kā rīkoties tālāk. Ja reflektants nav pārdomājis (piemēram, iestājies augstskolā, kura nepiedalās vienotajā uzņemšanā, vai vispār vairs nevēlas studēt u. tml.), viņam jāreģistrējas 2. kārtai. Pretējā gadījumā reflektants sistēmā var norādīt, ka vairs nepretendē uz studiju vietām, kas tiek piedāvātas vienotajā uzņemšanā. Reģistrēties 2. kārtai var e-pakalpojumā, atnākot uz kādu no augstskolām vai piezvanot uz norādītajiem tālruniem. Ja reflektants konkursa pirmajā kārtā būs iekļuvis programmā, kas bijusi viņa pirmā prioritāte, jāiet uz augstskolu reģistrēties studijām.
8. Otrās kārtas rezultāti ir galīgie konkursa rezultāti, pēc kuriem reflektanti reģistrējas studijām augstskolā.

The Single Admission System

This year, for the second consecutive year the prospective students will be able to electronically apply for studies. Last year, three universities – the University of Latvia, the Latvian University of Agriculture and Riga Technical University – united in a single admission system, and in 2011 another seven or eight universities are going to join them. The admission system provides a uniform competition procedure based on which the bulk of the state-paid study places will be granted. The work on the system with financial support of the State Regional Development Agency lasted 4 years. The creation of the system is a huge step; however, further improvements of the university admission organization are still necessary. The publication explains in detail how to apply for studies in the single admission system.

Visticamāk, ka garās rindas pieteikumu pieņemšanas pirmajās dienās kļūs par pagātņi

Studentu iemīļoti ir nakts turnīri

Latvijas Universitāte - vieta sportiskiem panākumiem

Gundega Krakopa

Konsultējis LU Sporta servisa centra direktors **Uģis Bisenieks**

LU atbalsta ne tikai studentu centienus gūt izcilus panākumus studijās un pētniecībā, bet arī vispusīgas ārpusstudiju aktivitātes. Viens no šādu aktivitāšu nozīmīgākajiem virzieniem ir sportiskā darbība. Studenti var iesaistīties 17 dažādos sporta veidos, un sekmīgiem izlašu (futbols, basketbols) dalībniekiem, kā arī atsevišķu citu sporta veidu pārstāvjiem, kuriem bijuši augsta līmeņa sasniegumi, ir iespēja saņemt ievērojamus studiju maksas atvieglojumus. Basketbolistiem šogad pirmo reizi būs iespēja pretendēt uz stipendijām, kuras nodrošinās Swedbank.

Latvijas Universitātes sportisti var lepoties ar panākumiem gan nacionāla, gan starpuniversitāšu, gan pasaules līmeņa sacensībās. Tā, piemēram, pērn divas LU studentes Liene Fimbauere (slaloms) un Līga Glāzere (biatlons) startēja Ziemas olimpiskajās spēlēs Vankūverā.

Ko piedāvā?

Sportiskās aktivitātes Universitātē koordinē LU Sporta servisa centrs. Kopumā studenti var izvēlēties starp 17 dažādiem sporta veidiem. Tie ir: aerobika, atlētiskā vingrošana, beisbols, basketbols, brīvā cīņa, distanču slēpošana, florbols, futbols, frisbijs, galda teniss, kendo, orientēšanās, pašaizsardzība, riteņbraukšana, šahs, vieglatlētika un volejbols.

Nodarbības aerobikā dažādām grupām notiek no plkst. 9.30 līdz 19.00. Aerobikas zāle atrodas centrā, Ekonomikas un vadības fakultātē, un ir iespējams izvēlēties starp 9 stilu aerobiku 3 dažādos intensitātes līmeņos. Basketbolā un volejbolā nodarbības notiek no pusdienlaika līdz plkst. 18.00, bet pārējos sporta veidos – vakaros. Lielākā daļa nodarbību notiek Olimpiskajā centrā Grostonas ielā 6b, aerobika – Aspazijas bulv. 5, bet cīņas treniņi un nodarbības trenāžieru zālē – Arkādijas sporta namā.

Kā pieteikties sporta nodarbībām, un kas tajās notiek?

Vispirms jaunajam studentam jāreģistrējas LUIS (Latvijas Universitātes informatīvajā sistēmā) un jāpiesakās sporta nodarbībām (LUIS iekļauti 10 sporta veidi), atzīmējot vēlamos sporta veidus, pēc tam bankā jāsamaksā Ls 12,10. Kad tas izdarīts, ar maksājuma uzdevumu jādodas pie trenera, kurš uz studenta apliecības uzlīmēs Sporta servisa centra uzlīmi. Šī uzlīme ir arī caurlaide uz visām sporta nodarbībām un sacensībām semestra garumā. Pārējo sporta veidu nodarbības un sacensības ir bezmaksas. Tāpat uzlīmju īpašniekiem ir tiesības bez maksas apmeklēt Latvijas basketbola līgas sacensības.

Sporta nodarbību aktivitātes sadalītas 3 grupās. Pirmajā grupā iekļaujas ikdienas sporta nodarbības, kur ir treniņu process. Tas nav pārāk smags, bet tendēts uz to, lai students iegūtu nelielu sportisku izaugsmi un lai pēc laika, atskatoties uz sportojot pavadītajām stundām, redzētu, ka ir notikusi attīstība. Otrajā grupā ir sacensības, kuras iedalās vienas dienas

Labāko LU sportistu sveikšana 2010. gada 11. jūnijā

The University of Latvia – a Place for Sporting Success

The University of Latvia (UL) supports students' efforts in outstanding achievements in studies and research, as well as in comprehensive extra curriculum activities. One of the main activities is also sports. Students can participate in 15 different sports. Successful team (football, basketball) players, as well as other athletes with high-level achievements have an opportunity to get considerable tuition fee reductions. This year, for the first time basketball players will be able to apply for scholarships provided by Swedbank. The UL athletes can be proud of the success at the national, inter-university or world-class competitions. For instance, last year, two UL students – Liene Fimbauere (slalom) and Līga Glāzere (biathlon) – participated in the Winter Olympics in Vancouver.

sacensībās un nakts turnīros un iekšējās līgās, kur komandas startē visu semestri. Trešā sporta aktivitāšu grupa ir izlašu darbība, kur labākie LU studenti – sportisti – pilnveido sportisko meistarību LU komandās un pārstāv savu augstskolu dažāda līmeņa sacensībās. Reizi gadā LU izlašu un individuālajiem sportistiem ir tas gods piedalīties dažādās starptautiskās studentu sacensībās, piemēram, SELL (*Suomi, Eesti, Latvian, Lithuanian*) spēlēs, kurās viņi pārstāv Latvijas Universitāti.

Interesantākā daļa pašiem studentiem ir sacensības – tās ir iekšējās līgas un nakts turnīri. Latvijas Universitātē ir Baltijā lielākās augstskolu iekšējās līgas – nekur citur 17 futbola komandas un 10 basketbola komandas katru nedēļu nespēlē! Studenti ir iecienījuši arī nakts turnīrus. Tajos piedalās ap 20–30 komandām, tur notiek ne tikai izspēles, bet arī dažādi konkursi, karsējmeiteņu priekšnesumi u. c.

Latvijas Universitātes komandas startē gan amatierlīgās, gan nacionālajos čempionātos, augstākais līmenis ir basketbolā – tur sievietes un vīrieši spēlē augstākajā līgā. Arī LU volejbolistes sadarībā ar Jelgavas spēlētājiem startē augstākajā līgā. LU futbola komanda spēlē pirmajā līgā. Šogad tika izveidota

augstskolu florbola līga, kurā piedalās 12 augstskolas, arī Latvijas Universitāte. Katru gadu LU sportisti piedalās Universiādē un SELL spēlēs.

Harijs Rubenis, Juridiskās fakultātes Tiesību zinātnes bakalaura studiju programmas 1. kursa students:

– Man ir paveicies, jo paralēli studēšanai varu spēlēt basketbolu, kas ir mana patiesā aizraušanās. Līdz šim nebiju pārliecināts, vai studijas varēs apvienot ar sportošanu, taču, pateicoties LU pretimnākšanai, man tas ir izdevies. Tieši šī iemesla dēļ varu teikt, ka būt studentam – sportistam man nozīmē ļoti daudz. Basketbols ir tieši tas sporta veids, kas man palīdz sevi attīstīt. Sports manā dzīvē ir palīdzējis sasniegt augstus mērķus. Spēlējot basketbolu, gūstu neatveramas mācības, un šī spēle ļauj iegūt plašu draugu loku.

Latvijas Universitātes karsējmeiteņu komanda «Mango»

E-grāmatas «Nacionālās identitātes komunikācija Latvijas kultūras telpā» atklāšanas svētki 2011. gada 7. februārī

Foto: Kristīne Dalmatova

Dzīvojot lekciju

Agnese Dzene

Universitātes kontekstā esam pieraduši runāt par izglītības kvalitāti, akadēmiskajiem sasniegumiem dažādās jomās, tradīcijām, jubilejām un citiem notikumiem. Mēs runājam par notikumiem. Šoreiz mēs ar Sociālo zinātņu fakultātes Komunikāciju nodaļas vadošo pētnieci Skaidrīti Lasmani nolēmām runāt par attiecībām akadēmiskajā vidē. Studentu iemīļotā docente S. Lasmane pasniedz kursus par filozofijas, ētikas un komunikācijas tēmām. Vairāk nekā 40 darba gados viņa uzkrājusi ievērojamu darba un attiecību pieredzi. Saruna ir par to, kas notiek ar cilvēku, kurš studē, par studentu un pasniedzēju attiecībām un par to, kas gadu gaitā mainījies akadēmiskajā vidē.

– Pret visiem pasniedzējiem nav cieņas no studentu puses, bet vismaz manā kursā izskatījās, ka jūs studenti ciena. Vai jums ir tāda sajūta?

– Triviāla patiesība, ka attiecības ar studentiem ir neapreķināmas un tajās ir daudz nejausību. Tās ir netveramas un grūti prognozējamas. Dažkārt izveidojas patīkami vieglas attiecības, citkārt jūti stindzinošu vienaldzību vai vēsu pretvēju. It kā dari vienādi, taču priekšstats, izrādās, ir mazāk atkarīgs no tevis kā no tiem simtiem, kuri tev klausās, vēro un vērtē. Ja esi kop-saistē ar 50 vai kā tagad ar 200, tad katrā savādāk noskan tas, ko tu saki un dari. Noskaņas tiek salīdzinātas savstarpējā komunikācijā – tēls ir gatavs.

Pasniedzēja darbs ir viena aktiera teātris. Aktierim teksts jau iepriekš ir uzrakstīts, bet pasniedzējam jārada pašam. No vienas puses, tas ir labāk, jo ir vairāk vietas improvizācijai, izpaliek iespēja iemācīties no galvas. No otras puses, teksts jau netiek piedāvāts izklaidei – vienam tas var sagādāt intelektuālu baudu, citam – nesaprašanas mokas un bezjēdzību. Dažkārt gribi labāk, bet neizdodas. Citkārt jūties kā eņģeļu valstībai piepulcināts, skaidri saprazdams, ka tādiem debesu augstumiem tu par zemu un smagnēju – ilgi nenoturēies. Kādam pietiks ar sliktāku eksāmena vērtējumu, lai no debesīm pārceltu uz elli – kā tu milēsi to, kas tev dara pāri. Tas ir interesants stāsts, kā attiecības top un kādas metamorfozes pārdzīvo.

– Protams, katrs kurss ir savādāks, bet vai tomēr nav tā, ka šī gada pirmais kurss stipri atšķiras no pirmā kursa pirms desmit gadiem?

– Jā, atšķiras. Tas tāpēc, ka dzīves stils pašlaik mainās stipri un ātri, tieši pateicoties jaunajām komunikācijas tehnoloģijām. Kādreiz lielākais bieds, kas nelautu studentam sēdēt bibliotēkā vai pamatīgi studēt, bija televizors. Tagad tie ir sociālie tīkli – *tviteris* un *draugi*. Tas ir normāli, tikai jautājums, par ko tavš auditorijas cilvēks domā vairāk – par Aristoteli vai savu draugu, ar kuru līdz rīta gaismai virtuāli komunicēts. Maz zināms, kā elektroniskā apkaime maina domāšanu, attiecības, pacietību, kad tev būtu jāsed pie viena filozofa lappuses stundām ilgi, lai saprastu. Tas, kas ir savādāks šodien salīdzinājumā ar patālo iepriekšējo gadsimtu, – zudusi attiecību hierarhija. Nav bijīgās vai nedaudz distancētās attieksmes pret pasniedzēju. Viņš ir līdzvērtīgs, tāds, kuru var izmantot savā labā, jo samaksāts

taču. Arī uztveres ātrums būtiski pieaudzis. Cits jautājums – vai tas pats sakāms par dziļumu.

– Un kādas attiecības jums patīk labāk?

– Vislabāk man patīktu, ja tas, ko tu dari, kādu ieinteresētu. Es nedomāju, ka tajā pusotrā stundā kādu var piepildīt ar gatavu saturu uz visu mūžu. Tu esi tikai potenciāls ierosinātājs. Piemēram, 64 akadēmiskajās stundās, t. i., nepilnās trijās diennaktīs, nav iespējams apgūt gadu tūkstošos būvēto ētikas teoriju milzumu. Labākajā gadījumā var ievilināt intelektuālo teoriju tīklos, lai radinās domāt vairāk par savu dzīvi kopumā, nevis tikai par fragmentāru profesionālu gadījumu. Neticu, ka pasniedzējs var tik pamatīgi sagatavot studentu, ka viņam pašam vairs nekas cits nebūs jādara, tikai jāpielaiķo, jāpielieto. Teorijas mainās, un prakse ir daudzveidīgi dinamiska.

– Jā, studenti kļūst drošāki, bet vai viņi jau nav par daudz tuvu pasniedzējam un par daudz neatļaujās?

– Nē, pasniedzējs vada šīs attiecības. Tā atkal ir liela māksla. Es neatzīstu pārāk lielu tuvību, bet arī pārāk liela distance man ir sveša. Pašai liekas, ka man vairāk raksturīga pārāk liela distance, nevis tuvība. Ne vienmēr to izdodas pareizi izvēlēties, tāpat kā braukšanas ātrumu, īpaši, kad jāsteidzas. Es tikko lasīju Rolāna Barta «Sēru dienasgrāmatu». Tā ir par franču filozofa attiecībām ar māti, rakstīta pēc viņas nāves. Tur ir viena frāze – «spēja dzīvot visaugstākajā mērā kopā ar kādu». Palikt kopā ar kādu cilvēku, dzīvot kopā. Vai tā nav visaugstākā gudrība? Arī attiecības ar studentiem ir gudrība. Varbūt tās atkarīgas no dabiskas intuīcijas, jo mākslīgi uzturēt gudras attiecības diez vai ilgstoši iespējams. Tu jau neplāno attiecības. Tu tās dzīvo. Un dzīvojot arī kļūdas var būt, var būt veiksmes un neveiksmes. Tā ir dzīve – dzīvotas attiecības. Dzīvota lekcija, eksāmens, rinda ēdnīcā vai bibliotēkas gaisotne. Cik daudz tu vari izlikties? Kāds tu esi, tāds tajā brīdī esi. Vienīgi ļoti daudz jāstrādā ar sevis veidošanu. Neciešami daudz jāstrādā ar sevi. Neciešami daudz.

– Lai spētu uzturēt labas attiecības?

– Ne tikai labu attiecību dēļ. Tas būtu populisms, nevajadzīga pielāgošanās. Niče kādreiz rakstīja par Vāgneru un viņa kļūdu – pielāgošanos publikas gaumei. Neciešami daudz jāstrādā, lai būtu noderīgs otram. Lai varētu viņam ko dot vai vismaz nāvīgi negarlaikotu pusotru stundu. Lai viņam varmācīgi nedarītu pāri. Varmācība ir ļoti iespējama pasniedzēju un studentu attiecībās, tāpēc es bieži sev saku, ka pasniedzējs nedrīkst būt īgns. Tad viņš viegli top varmācīgs. Viņam jātrenē sevi stoiskā pacietībā, mierā, lai uzturētu labvēlīgu neitralitāti un varētu koncentrēties tam, kam tu esi paredzēts, kad ieņem šo akadēmisko vietu zem saules.

– Jūsu profesijā no sevis jāatdod daudz...

– Ko nozīmē daudz atdot no sevis? Es neuzskatu, ka mana dzīve ir nepārtraukts upuris. Nē, nav ne jākalpo, ne jāupurējas. Ir jādzīvo intensīvi un kārtīgi jādara savs darbs. Es atzīstu pašdisciplīnu, un man ir prieks, ka tai ir efekts. Varbūt mana kļūda ir, ka es to gaidu arī no citiem laikā, kad vieglums un bauda ir lielākā vērtība.

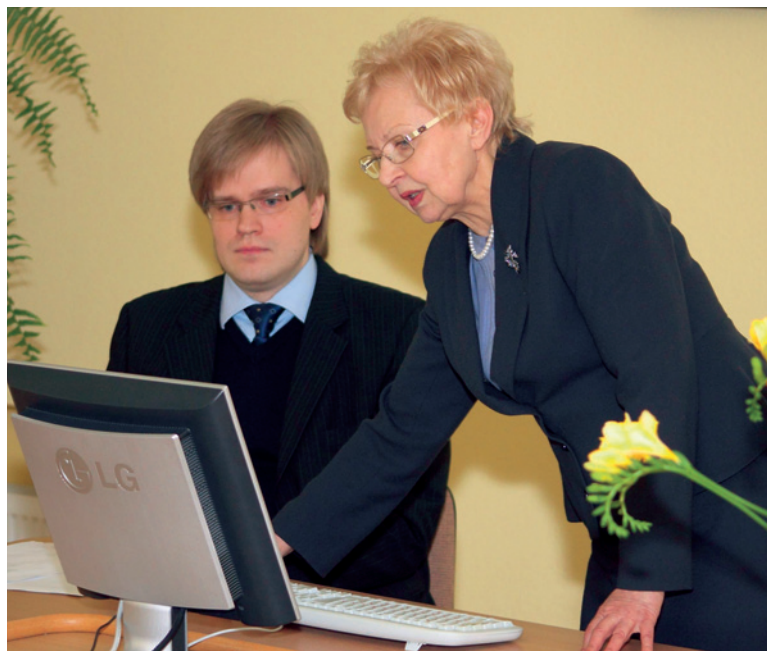
– Bet kā tad bez tās?

– Bez pašdisciplīnas vai bez baudas? Šaubos, vai bez pašdisciplīnas var gūt kādu jēgpilnu baudu. Par to domājuši jau senie filozofi – kā atteikties no vienas baudas citas daudz lielākas dēļ. Ar akadēmisko baudu ir līdzīgi. Par vieglumu domājot, sanāks vien kāda populāra filozofija – popfilozofija, popētika, popzinātne, popkultūra. Starp filozofijas šovu un akadēmiski

dziļi teoriju tomēr pastāv kāda robeža. Par politiķiem runā, un viņus nosoda par populismu. Pasniedzējs arī var būt populistis, ja viņš pielāgojas izklaides spiedienam un pieprasījumam. Ja viņš, piemēram, vairāk nekā vajag stāsta anekdotes, maz prasa, liek labas atzīmes un cilvēciņi piever acis eksāmena telpā, viņš būs ērts, brīnišķīgs pasniedzējs. Cita lieta, cik atbildīgs. Joki ir vajadzīgi, ļoti vajadzīgi nopietnajā akadēmiskajā telpā, ja tie ir vietā, ja ir nejausi, nevis gatavoti ar īpašu nolūku – patikt, izpatikt. Pasniedzējs ir savas nozares sargs un medijs. Mēs taču daudz ko vienkārši translējam no pasaules zinātnes. Tāpēc jau ir tās starptautiskās konferences, bibliotēkas un publikācijas, lai pārzinātu tendences pasaules zinātnē, nevis tikai provinciālā vientulībā iedomātos sevi par ģēniju. Publiskā telpa pastāv arī zinātnē, un ir svarīgi tieši vai netieši līdzdarboties tajā. Daudz jāstrādā, bet, ja tas, ko tu dari, tev tiešām patīk, tad tā nav nekāda upurēšanās, mocekļa mūžs, bet drīzāk aizraujoša, bagāta, jēgpilna dzīve un azartiska bauda. Intelektuālā komunikācijā pavādīts mūžs ar vienmēr jaunu auditoriju. Tikai man nepatīk disciplīna kā skolā, tā pedagoģiskā uzraudzība, ko tagad nākas dažkārt praktizēt.

– Kad es atceros skolu, man atmiņā palikuši vairāki tādi skolotāji, kuri savu pedagoģisko darbu uztver kā lielu upuri, kur tikai dod un dod. Skolēni tikai ņem un katru gadu ar tām zināšanām dodas prom.

– Nē, drīzāk tā ir profesionāla dalīšanās ar to, ko tu zini. Es sevi par upuri neuzskatu. Par kalpu es arī sevi neuzskatu. Kaut ko iegūsti pat tad, un varbūt visvairāk tad, ja tev nepiekrīt, kad iebilst. Patīk gudri jautājumi, pretargumenti, nepiekrīšana. Tad esi spiests padomāt citā virzienā, jaunā aspektā. Ideāli būtu, ja katra lekcija būtu saruna, taču ne vienmēr tas izdodas, tāpat kā aktierim ne vienmēr izdodas laba sadarbība ar auditoriju. Tas, ka jau vairākkārt minu aktieri, nenozīmē, ka ir jāspēlē teātris. Kā jau teicu, jādzīvo pilnvērtīga, bagāta akadēmiskā dzīve un jāaizsargā un jāattīsta akadēmiskā identitāte. Nepatīk, ka tik daudz jābūtības sanāk, bet laikam jau tā ir mana ne pārāk augsti vērtējama patības īpašība. Skatos televīzijas raidījumu par notāra iespējām šķirt laulību. Skatītāju balsošanai piedāvāts jautājums: «Ko valsts var darīt ģimenes stiprināšanai

Docents Jūrgis Šķilters un Skaidrīte Lasmane e-grāmatas «Nacionālās identitātes komunikācija Latvijas kultūras telpā» atklāšanas svētkos 2011. gada 7. februārī

Foto: Toms Grīnbergs

Sociālo zinātņu fakultātes Komunikācijas studiju nodaļas studentu zinātnisko rakstu krājuma «Domino 2» atvēršanas svētkos 2005. gada 10. februārī Foto: Toms Grīnbergs

labā?» Šķiet, jautājums ir absurds – aiz inerces, ka tikai cits tavā vietā, ne tu pats. Ko tur valsts var darīt, ja divi cilvēki nesa-protas. Galvenais – ko pats cilvēks var darīt un kā tu vari viņu ierosināt darīt kaut ko savā labā.

– **Viņam trūkst motivācijas. Neredz, kāpēc būtu kaut kas jādara.**

– Bet viņš ir cilvēks, tā ir viņa paša dzīve, kas kopjama vairāk par citu motivēšanu.

– **Bet ne jau visiem ir spēja motivēt sevi ar dzīvi.**

– Nu redz, ja mēs tā domāsim, ka visiem nav spēju, tad arī to spēju būs mazāk. Nāksies maksāt psihoterapeitam, *koučam* vai kādam citam enerģijas avotam. Cilvēkiem vienmēr ir bijuši palīgi un skolotāji, taču Rietumu tradīcija nozīmē, ka viņi mācījuši, kā iepazīt sevi un tikt pašam ar sevi galā. Mūsdienās ir tik daudz komercskolotāju, komercgrāmatu un komercpasākumu, kad par attiecīgu samaksu no tevis it kā izveidos to, ko tu gribi, – ārieni pārtaisis ar ķirurga skalpeli vai iekšpasauli – ar psiholingvistisko programmēšanu.

– **Tas viss cilvēku pieradina nedarīt pašam.**

– Nedarīt pašam, bet palauties uz kādu citu. Dažkārt šķiet, ka Universitāte paliek arvien bērnišķīgāka. Studenti jau vairs nesaka Universitāte, bet skola. Jo bērnišķīgāks, jo grūtāk sevi pārvaldīt. Grūtāk nosēdēt 90 minūtes, intensīvi domājot. Ne-moderni, smaigi.

– **Arī jūsu pētnieciskā darbība ir par attiecību, kopā būšanas – saesības tēmu. Pastāstiet par to!**

– Pētniecībā tagad darba kārtībā ir valsts pētījumu programma «Nacionālā identitāte». Tikko izveidojām un laidām

pasaulē e-grāmatu par nacionālās identitātes komunikāciju Latvijas kultūras telpā. Par nacionālās piederības, nacionālās saesības apziņu. Ar vārdu «saesība» man ir problēmas, jo to pagaidām uztver labākajā gadījumā atturīgi. Sliktākajā – nepieņem un nesaprot. Taču nacionālās identitātes jēdziens ir semantiski pārslogots, jāmeklē jauni apzīmējumi. Zinu, ka latviešu valodā pastāv vārddarināšanas likumi, ka «saesība» tiem diemžēl neatbilst, arī fonētiski tas nav labskanīgs vārds, tomēr visam, kas saistās ar sa-, – sadancot, sadziedāt, sadzīvot un no tā atvasinātajiem lietvārdiem – jādod lielāka vaļa. «Saesība» veidots no «būt», «sabūt kopā», «sadarboties», «sadzīvot». Saesība nozīmē brīvprātīgu iekļaušanos kādā kopienā, solidaritāti. Nacionālās identitātes grāmata ir par saesību, kādu to veido Latvijas mediji, kino, literatūra, zīmoli, pat tabloīdi un reklāma. Nacionālā saesība nav nekas liktenīgs, gatavs un fatāls. Tā ir mūžīga tapšana un darīšana kopības labā – saesības gudrība. Grāmata ir par nacionālās saesības vēlmēm, par to, kāpēc cilvēkam vajadzīga kopiena, Latvija, Latvijas valsts un kāpēc viņš tai ir vajadzīgs. Vairāk jādodomā par lietām, kas bagātina cilvēku, un saesība ar citiem – Universitātē, Latvijā, pasaulē – ir viena no tām.

Living the Lecture

The university life is traditionally associated with different academic activities, events and achievements; however, this time we decided to discuss the relationship between professors and students with Skaidrīte Lasmane, the leading Researcher at the UL Faculty of Social Sciences. S. Lasmane's research interests are related to the field of Philosophy, Ethics and Communications. Since she has worked at the University of Latvia for over 40 years, she knows how students and their relations with lecturers have changed through these years. Also, populism in the academic environment, specifics of lecturer's profession and constant necessity to work on personal development were discussed.

Studenti kā zīmols

Aija FEDOROVA

LU Vēstures muzeja vadītāja

Students un studenta dzīve. Kādi priekšstati saistībā ar šiem diviem jēdzieniem sastopami mūsdienā sabiedrībā, un kā tie vēsturiski veidojušies? Tagad, kad aktualizēta nepieciešamība pēc mērķtiecīgas Latvijas augstskolu zīmolvēstības, pievēršanās šim jautājumam ir divtīk saistoša, jo, protams, jebkuras augstskolas publiskā tēla un identitātes veidošanā ir iesaistīts arī ikviens tās students un absolvents. Latvijas Universitātes dibināšana ir viens no svarīgākajiem notikumiem Latvijas vēsturē 20. gadsimtā, kad starpkaru periodā vairāk nekā 20 tūkstoši Latvijas iedzīvotāju rakstīja viena parauga iesniegumu: «Vēlēdamies turpināt savu izglītību laipni lūdzu Rektora kungu uzņemt mani Latvijas Universitātes .. fakultātes studējošo skaitā» un, izturot iestājpārbaudījumus, ieguva jaunu sociālo statusu – students. Kāds izskatījās vidējais students, kas sastopams publiskajā informācijās telpā pirmajos Latvijas Universitātes darbības gados, veidojot to, ko mēs sauktu par augstskolas publisko tēlu? Mēģinot rast atbildi uz šo plašo un daudzpusīgo jautājumu un vēloties nedaudz ieskicēt vidējā studenta vaibstus, kurš intensīvi uzturēja priekšstatu par Latvijas Universitāti kā «augstu gudrību apgūšanas vietu», pateicīgs izpētes materiāls ir periodika un literatūra, kas spēj vispārināt, tipoloģizēt vairākuma priekšstatus. Konfrontējot to visu ar statistikas skaitļiem, rodas daudz materiāla interpretācijām un pārdomām – gan nopietnām, gan mazāk nopietnām.

Latvijas Universitātes studenti 20. gados

Ak jūs arī students...

Rakstnieks Pāvils Rozītis rakstīja: «Cilvēks var piedzimt skaists vai neglīts, bagāts vai nabags, ķēniņš vai nerrs, vīrietis vai sieviete, bet par augsti mācītu vīru neviens vēl nava piedzimis.» Kļūt un būt par studentu, censties iegūt šo «augsti mācītā statusu» nozīmēja atšķirties no pārējiem, tomēr vienlaikus šis statuss uzlika lielus pienākumus. Kaut gan studenti latviešu presē un literatūrā sastopami arī pirms Latvijas Universitātes izveidošanas (kā vienu no klasiskiem piemēriem var minēt Viļa Plūdoņa poēmu «Atraitnes dēls»), tieši 20. un 30. gadi ir laika posms, kurā šīs sociālās grupas pārstāvji arvien biežāk kļuva par daudzu darbu un ziņu sižetu galvenajiem varoņiem. Tikpat intensīvi zinības apgūt alkstošie jaunieši drūzmējās ne tikai drukātajos materiālos, bet arī dzīvē: tā kā bija ļoti daudz studentu, kuri cītīgi apmeklēja visas lekcijas un praktiskās nodarbības, 30. gadu sākumā pat tika izdots rīkojums par kustības noteikumiem Latvijas Universitātes galvenajā ēkā Raiņa bulvārī 19, kas cita starpā aizliedza studentiem lekciju starpbrīžos drūzmēties koridoros, pastaigāšanos pārceļot no koridoriem

Studiju process Latvijas Universitātē 20. gados

uz garderobi un vestibulu. 30. gados vairākkārt presē tika aktualizētas diskusijas par augstākās izglītības praktisku pielietojumu un Latvijas Universitātes atbildību šajā jautājumā. Sabiedrībā radās bažas, vai gadījumā studentu nav par daudz un vai tas nemazinās augstākās izglītības prestižu. Pārskatot aplūkotajā periodā populārāko rakstnieku darbus, kas pirmpublicāciju visbiežāk piedzīvoja lielākajos preses izdevumos, jāsecina, ka pār humanitārajām zinātnēm dominē dabaszinātnes: «Diezgan tēvam sienu plāvis, diezgan druvā svīdis, / Students dabaszinātnieks nu augstu kokā līdis, / Ķīķīzerī garā skata tas pār visu malu – / Neredzēs kur resnai sliekai zemē slēpto galu.» Viens no skaidrojumiem, kādēļ rakstnieki par savu darbu varoņiem bieži izvēlējās dabaszinātņu, medicīnas vai ķīmijas studentus, saistīts ar faktu, ka šo studentu studiju process rezultējās skaidrāk formulējamās profesijās. Turklāt studiju process bija saistīts ar viegli aprakstāmām ārējām pazīmēm, nonākot pat līdz apgalvojumam, ka Latvijas Universitātes students ir tas, kurš «griež līkus, ļoti daudz rēķina un dzīvo tikai garam, būdams pats gandrīz bez

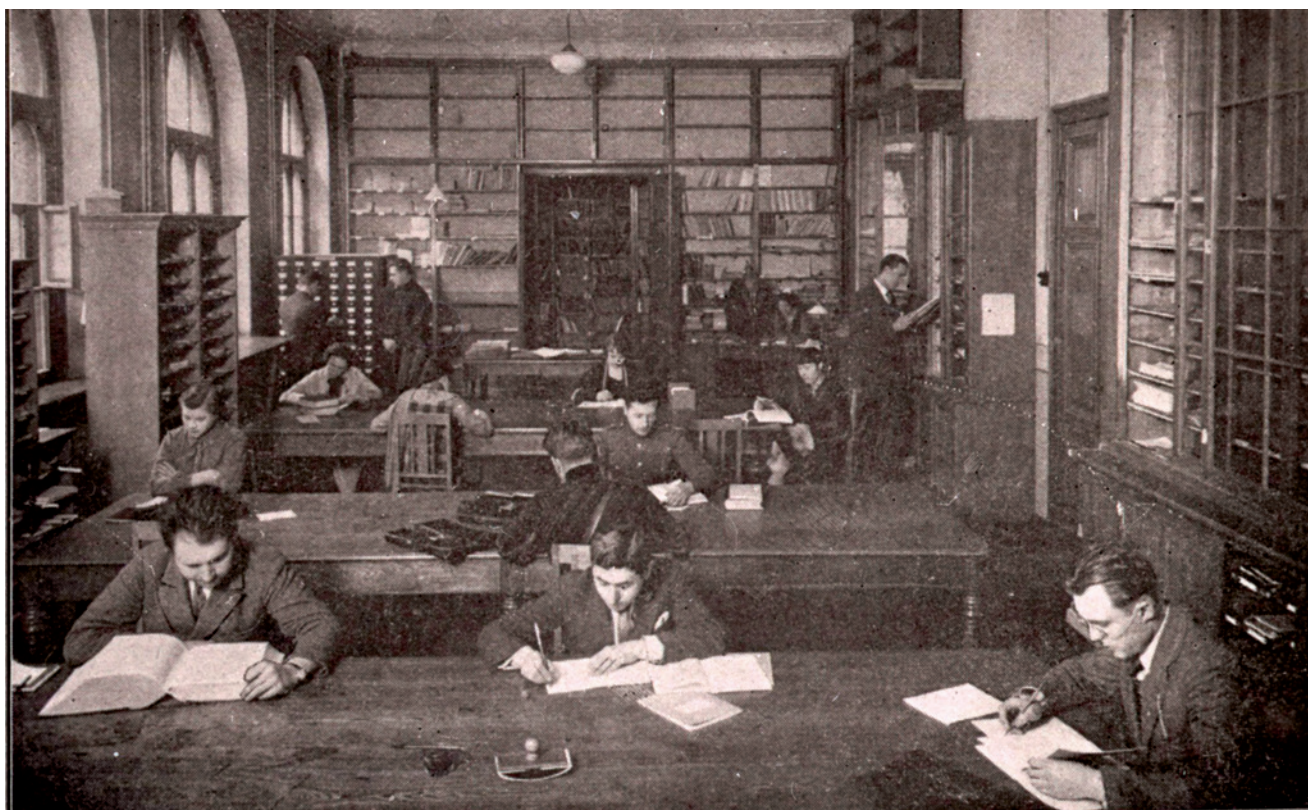

Latvijas Universitātes pirmā kursa students
1927. gadā

miesas». Protams, šādi priekšstati par Latvijas Universitātes studentiem un studiju procesu publiskajā vidē aplūkotajā laika posmā nereti balstīti uz izteiktiem stereotipiem, un tiem varēja būt minimāla saistība ar patieso situāciju.

Tik jauns un jau nopietns

Lai parādītu studentu atšķirību no citām sociālajām grupām, rakstnieki bieži vien savos darbos izvēlējās kādus ārējus atribūtus – apģērbu, brilles, izskatu vai nemanāmu akcentu, kas radies no daudzo svešvalodu zināšanām, un nereti šīs ārējās pazīmes palika vienīgā atšķirības zīme. Tā kāds filozofijas students rakstnieka Erika Ādamsona novelē aprakstīts kā «.. maza auguma un ļoti kalsenu patumšu seju. Pierē tam divas dziļas un garas grumbas un viena vēl dziļāka starp uzačīm, kā jau cilvēkam, kas katru vārdu un kustību, ko pats izsaka, rūpīgi apdomā, tādēļ viņš arī izskatās daudz vecāks

Latvijas Universitātes Centrālās bibliotēkas lasītava

kā ir». Kaut arī izskats atsevišķos gadījumos varēja būt mājīgs, Latvijas Universitāte jau kopš pirmsākumiem studentu ziņā ir jauna augstskola. Pēc statistikas ziņām, aptuveni 65–70% Universitātes studentu tolaik bija 20–30 gadus veci, savukārt aptuveni 10% vecumā no 30 līdz 34 gadiem, vien atsevišķi studenti bija vecāki par 50 gadiem. Studentu vecums, pareizāk, jaunums, ir cieši saistīts ar prasību pēc atbildīgas studēšanas. Ja kādam studentam studiju process bija pārmērīgi iedilzis, augstskolas sienās uzturoties jau septiņus, astoņus un dažiem pat vienpadsmit gadus, publiski tas tika asi vērtēts. Kaut arī daļai šo studentu aizkavēšanos radīja studiju apvienošana ar pilna laika darbu, parādība kopumā nereti izpelnījās pa ironiskai humoreskai preses izdevumos. 20. gados presē pat tika publicētas pazīmes, pēc kurām iespējams atšķirt kārtīgu studentu no tāda, kurš pret mācību procesu izturas bezatbildīgi – students, kurš cītīgi nodevies zinību apgūšanai, izskatīsies kā «tumsā audzis stāds» arī pēc vasaras brīvlaika.

Papildus tam, ka starpkaru periodā vidējais Latvijas Universitātes students bija jauns, viņš visbiežāk arīdzan nāca no lauku vides. 30. gadu sākumā viena trešdaļa studentu no kopējā Latvijas Universitātes studentu skaita nāca no ģimenēm, kuru pamatnodarbošanās bija saistīta ar lauksaimniecību. Tas daļēji izskaidro prasību pēc studiju gaitās iegūto zināšanu tūlītējas praktiskas izmantošanas. Iemesli, kādēļ tika izsmieti šādi «mūžīgie studenti» un tie, kuri studiju procesu neuztvēra atbildīgi, kļūdami par literāru darbu negatīvajiem tēliem, ir dažādi, bet pamatā visam bija jautājums – kāpēc un cik ilgi nepieciešams apgūt teorētiskas zināšanas? Šāds jautājums laikā, kad tik strauji pieauga to jauniešu skaits, kuri izvēlējās iegūt augstāko izglītību un pēc augstskolas absolvēšanas pelnīt iztiku ne ar fizisku, bet garīgu darbu, ir labi saprotams, vēl jo vairāk tādēļ, ka bieži pēc studiju beigām absolventi nespēja atrast iespēju svaigi gūtās zināšanas lietot praktiski (ar to saprotot arī zinātniski pētniecisko darbu) un kļuva par tā dēvētajiem inteliģentajiem bezdarbniekiem. Tā, piemēram, Biedrību un savienību

reģistrā līdzās vairākiem simtiem biedrību ar ļoti dažādu un plašu darbības diapazonu, kas aptvēra visas dzīves jomas, sākot ar medicīnas un zvejniecības biedrībām, beidzot ar studentu apvienībām un mākslas biedrībām, darbību sāka arī Inteliģento bezdarbnieku biedrība, kuras biedru vidū bija sastopami Latvijas Universitātes studenti.

Studenta un pārējās sabiedrības nošķirums neietver sevi tikai šo pamatpretnostatījumu, tajā atklājas virkne citu pretstatu: pilsēta un lauki, dabiskais un mākslīgais, teorija un prakse, galu galā – miesas un gara nesavienojamība. Informācija, ko piedāvā dienas prese un literatūra, ļauj secināt, ka ne tik daudz tiek runāts par studentu dzīvi un sadzīvi, vairāk tiek uzdoti jautājumi par augstākās izglītības nepieciešamību tik lielam iedzīvotāju skaitam un tās praktisko izmantojumu. Jauns dabaszinātņu students no laukiem – šis ir viens no vidējā studenta tēliem, kādu mums piedāvā 20. gadsimta periodika un literatūra, aktīvi atsaucoties uz jaunās augstskolas – Latvijas Universitātes – pastāvēšanu, un šāds kolektīvais stereotips vienlaikus sevī slēpj vairākus jautājumus, kas saglabājuši aktualitāti līdz mūsdienām.

Foto no LU Vēstures muzeja arhīva

Students as a Brand

«Student» and «student's lifestyle». What are these two concepts nowadays and what is their historical background? The foundation of the University of Latvia in 1919 was one of the most important events in Latvia's history in the twentieth century. During the interwar period, more than 20 thousand Latvians studied at the University of Latvia. The article seeks answers to how the average student was represented in the public information space. In the 1920's-30's students increasingly became the main characters of many works of literature and news stories. When depicting this social group, writers often employed such external characteristics as glasses, thinness or slight accent as a result of numerous foreign language skills. However, often the existing public perceptions of the UL students and studies were based on explicit stereotypes and could have minimal connection to the reality.

Studenti lekcijā 1929. gadā

Studiju programmas

2011./2012.

Bioloģijas fakultāte

Bakalaura studiju programma

- Bioloģija

Profesionālā bakalaura studiju programma

- Dabaszinātņu un informācijas tehnoloģijas skolotājs*

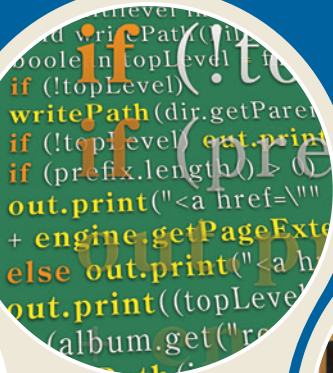
Maģistra studiju programmas

- Bioloģija

- Uzturzinātne

Doktora studiju programma

- Bioloģija

Datorikas fakultāte

Bakalaura studiju programma

- Datorzinātne

Profesionālā bakalaura studiju programma

- Dabaszinātņu un informācijas tehnoloģijas skolotājs*

Pirmā līmeņa profesionālā studiju programma

- Programmēšana un datortīklu administrēšana

Maģistra studiju programma

- Datorzinātnes

Doktora studiju programma

- Datorzinātnes

Ekonomikas un vadības fakultāte

Bakalaura studiju programmas

- Ekonomika
- Starptautiskā ekonomika un komercdiplomātija
- Vadības zinības

Profesionālās bakalaura studiju programmas

- Apdrošināšana un finanses
- E-biznesa un loģistikas vadības sistēmas
- Starptautiskās ekonomiskās attiecības
- Grāmatvedība, analīze un audits
- Finanšu menedžments

Maģistra studiju programmas

- Eiropas studijas
- Ekonomika
- Sabiedrības vadība
- Starptautiskās attiecības (ekonomika)
- Vadības zinības
- Vides pārvaldība

Profesionālās maģistra studiju programmas

- Finanšu ekonomika
- Grāmatvedība un audits
- Starptautiskais bizness
- Projektu vadīšana

Doktora studiju programmas

- Demogrāfija
- Ekonomika
- Vadībzinātne

Juridiskā fakultāte

Bakalaura studiju programma

- Tiesību zinātne

Maģistra studiju programmas

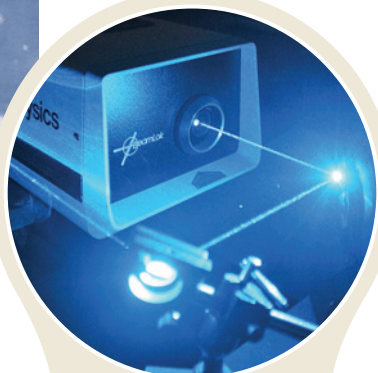
- Tiesību zinātne
- Starptautiskās attiecības (tiesības)

Profesionālā maģistra studiju programma

- Tiesību zinātne

Doktora studiju programma

- Juridiskā zinātne

Fizikas un matemātikas fakultāte

Bakalaura studiju programmas

- Fizika
- Matemātika
- Optometrija

Profesionālā bakalaura studiju programma

- Dabaszinātņu un informācijas tehnoloģijas skolotājs*

Otrā līmeņa profesionālā studiju programma

- Matemātiķis statistiķis

Maģistra studiju programmas

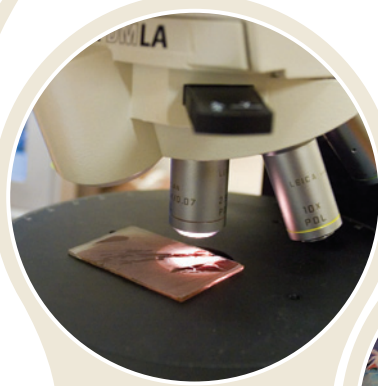
- Fizika
- Matemātika

Profesionālā maģistra studiju programma

- Optometrija

Doktora studiju programmas

- Fizika, astronomija un mehānika
- Matemātika

Ģeogrāfijas un Zemes zinātņu fakultāte

Bakalaura studiju programmas

- Ģeogrāfija
- Ģeoloģija
- Vides zinātne

Profesionālā bakalaura studiju programma

- Dabaszinātņu un informācijas tehnoloģijas skolotājs*

Maģistra studiju programmas

- Ģeogrāfija
- Ģeoloģija
- Vides zinātne

Profesionālā maģistra studiju programma

- Telpiskās attīstības plānošana

Doktora studiju programmas

- Ģeogrāfija
- Ģeoloģija
- Vides zinātne

Medicīnas fakultāte

Bakalaura studiju programma

- Farmācija

Otrā līmeņa profesionālā studiju programma

- Ārstniecība

Maģistra studiju programmas

- Farmācija
- Māszinības

Doktora studiju programma

- Medicīna un farmācija

* Studiju programma, kurā studijas notiek 5 fakultātes: Datorikas, Bioloģijas, Fizikas un matemātikas, Ģeogrāfijas un Zemes zinātņu, Ķīmijas fakultātes.

** Studiju programma tiks īstenota Eiropas Sociālā fonda projekta „Inovācija un prakse balstīta pedagogu izglītības ieguve un mentoru profesionālā pilnveide” ietvaros. Programmas īstenošanā piedalās Pedagoģijas, psiholoģijas un mākslas fakultāte, Bioloģijas fakultāte, Datorikas fakultāte, Ekonomikas un vadības fakultāte, Fizikas un matemātikas fakultāte, Ģeogrāfijas un Zemes zinātņu fakultāte, Humanitāro zinātņu fakultāte, Ķīmijas fakultāte, Teoloģijas fakultāte un Vēstures un filozofijas fakultāte.

Latvijas Universitātē

LATVIJAS
UNIVERSITĀTE
ANNO 1919

Humanitāro zinātņu fakultāte

Bakalaura studiju programmas

- Angļu filoloģija
- Āzijas studijas
- Baltu filoloģija
- Franču filoloģija
- Klasiskā filoloģija
- Krievu filoloģija
- Kultūras un sociālā antropoloģija
- Moderno valodu un biznesa studijas
- Somugru studijas
- Vācu filoloģija

Maģistra studiju programmas

- Angļu filoloģija
- Baltijas jūras reģiona studijas (angļu valodā)
- Baltu filoloģija
- Romāņu valodu un kultūru studijas
- Klasiskā filoloģija
- Krievu filoloģija
- Kultūras un sociālā antropoloģija
- Vācu filoloģija
- Orientalistika

Profesionālā maģistra studiju programma

- Konferenču tulkošana

Otrā līmeņa profesionālā studiju programma (ar iepriekšējo augstāko izglītību)

- Tulkotājs

Doktora studiju programmas

- Filoloģija
- Valodniecība

Vēstures un filozofijas fakultāte

Bakalaura studiju programmas

- Filozofija
- Vēsture

Maģistra studiju programmas

- Filozofija
- Vēsture

Doktora studiju programmas

- Filozofija
- Vēsture

Teoloģijas fakultāte

Bakalaura studiju programma

- Teoloģija un reliģiju zinātne

Maģistra studiju programma

- Teoloģija

Doktora studiju programma

- Teoloģija un reliģiju zinātne

Pedagoģijas, psiholoģijas un mākslas fakultāte

Bakalaura studiju programmas

- Pedagoģija
- Psiholoģija

Profesionālās bakalaura studiju programmas

- Māksla
- Psiholoģija
- Skolotājs šādos virzienos:
 - Angļu valodas skolotājs
 - Latviešu valodas un literatūras skolotājs
 - Lietišķās informātikas skolotājs
 - Mājturības un mājamsaimniecības skolotājs
 - Pamatizglītības (1.-4. klasei) skolotājs
 - Speciālās izglītības skolotājs
 - Vācu valodas skolotājs
 - Veselības mācības un sporta skolotājs
 - Vizuālās mākslas skolotājs

- Pirmsskolas skolotājs
- Sociālais pedagogs

Pirmā līmeņa profesionālā studiju programma

- Pirmsskolas izglītības pedagogs

Maģistra studiju programmas

- Dažādības pedagoģiskie risinājumi

- Izglītības zinātne
- Pedagoģija

Profesionālās maģistra studiju programmas

- Izglītības vadība
- Psiholoģija

Otrā līmeņa profesionālās studiju programmas (ar iepriekšējo augstāko izglītību)

- Sociālais pedagogs
- Speciālās izglītības skolotājs

Skolotājs** šādos virzienos:

- Vidējās izglītības angļu valodas skolotājs
- Vidējās izglītības franču valodas skolotājs
- Vidējās izglītības itāļu valodas skolotājs
- Vidējās izglītības skandināvu valodas skolotājs
- Vidējās izglītības vācu valodas skolotājs
- Vidējās izglītības krievu valodas un literatūras skolotājs vai krievu valodas kā svešvalodas skolotājs
- Vidējās izglītības latviešu valodas un literatūras skolotājs
- Pamatizglītības angļu valodas skolotājs
- Pamatizglītības vācu valodas skolotājs
- Vizuālās mākslas skolotājs
- Vēstures skolotājs
- Filozofijas skolotājs
- Sociālo zinību skolotājs
- Reliģijas un ētikas skolotājs
- Ģeogrāfijas un pamatzinātnes dabaszinību skolotājs
- Ģeogrāfijas un dabaszinību skolotājs
- Vidējās izglītības bioloģijas skolotājs
- Vidējās izglītības bioloģijas un dabaszinību skolotājs
- Vidējās izglītības ķīmijas skolotājs
- Vidējās izglītības dabaszinību skolotājs
- Vidējās izglītības fizikas skolotājs
- Vidējās izglītības fizikas un dabaszinību skolotājs
- Vidējās izglītības matemātikas skolotājs
- Dabaszinību pamatu skolotājs
- Dabaszinību skolotājs
- Vidējās izglītības ekonomikas skolotājs
- Mājamsaimniecības, mājturības un tehnoloģiju skolotājs
- Pamatizglītības skolotājs (1.-4. klase)

Doktora studiju programmas

- Izglītības vadība
- Pedagoģija
- Psiholoģija

Ķīmijas fakultāte

Bakalaura studiju programma

- Ķīmija

Profesionālā bakalaura studiju programma

- Dabaszinātņu un informācijas tehnoloģijas skolotājs*

Maģistra studiju programma

- Ķīmija

Profesionālā maģistra studiju programma

- Darba vides aizsardzība un ekspertīze

Doktora studiju programma

- Ķīmija

Sociālo zinātņu fakultāte

Bakalaura studiju programmas

- Informācijas pārvaldība
- Komunikācijas zinātne
- Politikas zinātne
- Socioloģija

Maģistra studiju programmas

- Bibliotēkzinātne un informācija
- Komunikācijas zinātne
- Politikas zinātne
- Socioloģija

Otrā līmeņa profesionālā studiju programma (ar iepriekšējo augstāko izglītību)

- Sociālais darbs

Doktora studiju programmas

- Komunikācijas zinātne
- Politikas zinātne
- Socioloģija

Informācija
Studentu serviss
Raina bulv. 19,
125. telpa
TEL. 67034444
LU@LU.LV
WWW.GRIBUSTUDET.LV

www.gribustudet.lv

www.gribustudet.lv

Svarīgākie notikumi Latvijas Universitātē

15.12.

Iznākusi grāmata «Mēs nebraucām uz Zviedriju, lai kļūtu par zviedriem»

Grāmata par latviešiem Zviedrijā ir nacionālās mutvārdu vēstures pētnieku pirmais plašākais pētījums, kas veltīts ārpus Latvijas dzīvojošām latviešu kopienām. Caur atsevišķu cilvēku dzīvesstāstiem tajā skatīta gan latviskā, gan trimdnieku identitāte, gan tautas kultūras tradīcijas kā patvērums trimdā, gan intelektuālie un politiskie grupējumi un individuālie pārdzīvojumi – mulsums, neskaidrība. Pētījums un grāmata sagatavota Latvijas Universitātes Filozofijas un socioloģijas institūtā ar valsts pētījumu programmu finansējumu, zinātniskā redaktore Dr. sc. soc. Baiba Bela.

16.12.

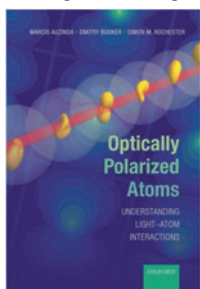
Latvijas Universitātes radio NABA izdod «Rīgas pasakas»

16. decembrī Universitātes radio NABA tika prezentēts pasaku disks «Rīgas pasakas», kurā bez latviešu folklorā labi zināmām teikām iekļauti arī ne tik senos laikos tapuši nostāsti par Rīgu. Pasakas ierunājuši sabiedrībā zināmi mākslinieki, publicisti, mūziķi u. c. radošas personības: Ilga Reizniece, Roberts Gobziņš, Zane Šmite, Ilmārs Šlāpins, Liāna Langa, Laimis Rācenājs, Margita Zālīte, Pēteris Pūritis, Toms Kencis, Vera Singajevska un daudzi citi.

20.12.

Latvijas zinātnes sasniegumi 2010. gadā

20. decembrī Latvijas Zinātņu akadēmija nosauca nozīmīgākos Latvijas zinātnes sasniegumus 2010. gadā. Gandrīz visos sasniegumos iesaistīti Latvijas Universitātes pētnieki. Teorētiskajā zinātnē izcelti fundamentālie kvantu fizikas pētījumi par optiski polarizētiem atomiem un to rezultātu apkopšana monogrāfijā, kuras tapšanā līdzdarbojies LU rektors prof. Mārcis Auziņš.

21.12.

Datorikas studentiem moderna mācību un atpūtas telpa

21. decembrī Latvijas Universitātes Datorikas fakultātē (Raiņa bulvārī 19) svinīgā ceremonijā tika atklāta jauna mācību un atpūtas telpa fakultātes studentiem *Microsoft Office*, kurā nodrošināta piekļuve informācijas tehnoloģijām un radīta vide kopīgu projektu īstenošanai.

30.12.

Latvijas Universitātes radio NABA gada populārākās dziesmas

LU radio NABA mūzikas instruktors Jānis Vuguls

30. decembrī Latvijas Universitātes radio NABA izskanēja 2010. gada «Top 100». Pirmajā vietā ierindojās *Arcade Fire* ar kompozīciju *Empty Room*, otrajā – *How To Destroy Angels* ar *A Drowning*, bet trešajā – *Deine Lakaien* ar *Gone*. No Latvijas grupām visaugstāk – 4. vietā – tikusi *Das Sonntags Legion* ar kompozīciju *Erzählung Nr 4*.

01.01.

Žurnāls «Terra» kļuvis par elektronisko žurnālu «Terra 2.0»

Kopš 2011. gada sākuma Latvijas Universitātes drukātais populārzinātniskais žurnāls «Terra» pārcēlies uz dzīvi internetā un kļuvis par elektronisko žurnālu «Terra 2.0». Žurnāla vietnē www.terra.lv paralēli plašiem pārskata rakstiem regulāri var iepazīties ar jaunākajiem zinātnes atklājumiem gan Latvijā, gan visā pasaulē u. c. 2000. gada septembrī iznāca Latvijas Universitātes populārzinātniskā žurnāla «Terra» pirmais numurs. Tā izdošanas iniciatori bija Latvijas Universitātes pasniedzējs Vitolds Grabovskis, apgāda «Lielvārds» vadītājs Aivars Gribošts un vēlākais žurnāla galvenais redaktors Ilgonis Vilks. Desmit gadu laikā ar devīzi «Saistoši par dabaszinātnēm un tehnoloģijām» tapuši 68 žurnāla numuri.

03.01.

Jauna studiju programma

No 3. līdz 25. janvārim Latvijas Universitātē notika pieteikumu pieņemšana studiju uzsākšanai 2010./2011. akad. gada pavasara semestrī. Pirmo reizi notika uzņemšana jaunā otrā līmeņa profesionālās augstākās izglītības studiju programmā «Skolotājs», kurā 90 studenti varēs iegūt skolotāja kvalifikāciju par ESF projekta finansējumu. Šajā programmā tiek piedāvāti seši studiju virzieni: Vidējās izglītības latviešu valodas un literatūras skolotājs, Vidējās izglītības angļu valodas skolotājs, Vidējās izglītības vācu valodas skolotājs, Vidējās izglītības krievu valodas un literatūras skolotājs vai krievu valodas kā svešvalodas un latviešu valodas kā otrās valodas skolotājs, Visuālās mākslas skolotājs un Sociālo zinību skolotājs.

06.01.

Radītas jaunas rododendru šķirnes

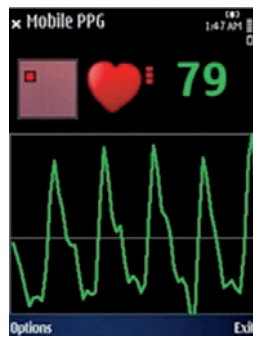

Latvijas Universitātē 2011. gadu sagaidījusi ar 5 jaunām rododendru šķirnēm. 2010. gada nogalē Zemkopības ministrijas Valsts augu aizsardzības dienests apstiprināja par šķirnēm un iekļāva aizsargāto augu šķirņu valsts reģistrā 5 jaunas mūžzaļo brīvdabas

rododendru šķirnes, kas izveidotas Latvijas Universitātes Rododendru selekcijas un izmēģinājumu audzētavā «Babiņa» selekcionāra Riharda Kondratoviča vadībā. Jaunās šķirnes ir 'Miks', 'Imants', 'Biruta', 'Babiņa sarkanais' un 'Tālavija'.

11.01.

Izveidota programma cilvēka sirdsdarbības frekvences noteikšanai ar mobilo telefonu

Latvijas Universitātes Atomfizikas un spektroskopijas institūts īsteno Eiropas Sociālā fonda projektu «Biofotonikas pētījumu grupa», kurā zinātnieki izstrādā aparāturu un metodes sirds, asinsrites un ādas audzēju diagnostikai. Projekta ietvaros ir izstrādāta bezmaksas programma «Mobile PPG» NOKIA telefoniem, ar kuru iespējams noteikt cilvēka sirdsdarbības frekvenci, izmantojot mobilo telefonu. Programma ir bezmaksas, un to var ielādēt no NOKIA Ovi Store: <http://store.ovi.com/content/83294>

16.01.

«Juventus» plūc laurus konkursā «Sudraba zvani»

LU jauktais koris «Juventus» no 14. līdz 16. janvārim piedalījās IX starptautiskajā garīgās mūzikas festivālā «Sudraba zvani» Daugavpilī un ieguva festivāla *Grand Prix* (Ls 1500), 1. vietu jaukto koru kategorijā, kā arī apbalvojumu nominācijā «Atraktīvākais izpildījums», saņemot balvu no Poļu kultūras centra. Konkurss sacentās 35 kori un 15 vokālie ansambļi. «Juventus» par balvām koru konkursā cīnījās ar sāncensiem no Lietuvas, Igaunijas, Krievijas, Baltkrievijas, Ukrainas un Vācijas.

no 2010. g. decembra līdz 2011. g. februārim

21.01.

Botāniskajā dārzā izplaukušas acālijas

Foto: Lauma Straždiņa

LU Botāniskā dārza Palmu mājā no 21. janvāra līdz marta beigām apskatāma lielākā acāliju kolekcija Baltijā. Acālijas ir Tālojos Austrumos augošo rododendru šķirnes. Tās veidotas, galvenokārt izmantojot Sīmsa rododendru (*Rhododendron simsii*) un Indijas rododendru (*Rhododendron indicum*). Latvijas Universitātes acāliju kolekcijā ir 124 šķirnes no Rietumeiropas, Krievijas, Ukrainas un Latvijas. Kolekciju 1956. gadā sāka veidot profesors Rihards Kondratovičs – gan vācot šķirnes, gan nodarbojoties ar selekciju. Vecākajiem krūmiem ir vismaz 50 gadu, un to ziedu vainaga apkrāsmērs jau sasniedz 2 metrus.

21.01.

Grāmatu dāvinājums LU Akadēmiskajai bibliotēkai

21. janvārī Ukrainas pagaidu pilnvarotais lietvedis Latvijā Aleksandrs Kušnirs svinīgi nodeva Ukrainas prezidenta Viktora Janukoviča un Ukrainas Republikas vēstniecības Latvijā grāmatu dāvinājumu LU Akadēmiskajai bibliotēkai. Grāmatu dāvinājums papildinās LU Akadēmiskās bibliotēkas Ukrainas literatūras nodaļas krājumu ar 136 vērtīgām jaunākajām grāmatām. Tie ir izdevumi par Ukrainas vēsturi, kultūru, literatūru un mākslu, piemēram, dižā ukraiņu dzejnieka Tarasa Ševčenko darbu izlase sešos sējumos, kā arī izcilās ukraiņu tautas dzejnieces Lešjas Ukrainas 130. dzimšanas dienas atceres izdevumi.

31.01.

Mecenāts LU studentu atbalstam ziedo 2,4 milj. eiro

31. janvārī ziņa par novēlējumu tika pavēstīta plašākai publikai un masu medijiem

Rīgā dzimušais mecenāts Kurts Hāgens (1916–2000) novēlējis 2,4 miljonu eiro kapitālu Latvijas Universitātei. No novēlējuma peļņas procentiem un dividendēm ik gadu stipendijās tiks izmaksāti 50 000 eiro, lai atbalstītu apdāvinātu LU studentu studijas Vācijas universitātēs. Kurts Hāgens ir kļuvis par otru lielāko LU mecenātu aiz LU dižmecenāta Kristopa Morberga (1844–1928), kura novēlējuma augļus kopš 2001./2002. akadēmiskā gada baudījis jau 381 stipendiāts. Ar K. Hāgena stipendijas administrēšanu un pārvaldīšanu nodarbošies LU Fonds.

02.02.

Latvijas Universitātes 69. konference

LR izglītības un zinātnes ministrs Rolands Broks

Ar plenārsēdi «Augstākā izglītība un zinātne kā Latvijas attīstības resurss» 2. februārī oficiāli tika atklāta Latvijas Universitātes 69. konference. Tajā uzrunu teica LU rektors prof. Mārcis Auziņš, Latvijas Republikas izglītības un zinātnes ministrs Rolands Broks, Latvijas Zinātņu akadēmijas prezidents akadēmiķis Juris Ekmanis un Latvijas Republikas Augstākās izglītības padomes priekšsēdētājs Jānis Vētra. Konferencē darbs organizēts 7 plenārsēdēs un 100 sekciju sēdēs. Tās laikā tiks nolasīti vairāk nekā 1800 referāti visdažādākajās zinātņu nozarēs. Konference ilgs līdz 2011. gada martam.

04.02.

Iznākusi grāmata «No leduslaikmeta līdz globālajai sasilsānai. Dabas vides pagātne un tagadne Latvijā»

Grāmatas atvēršanas svētki notika 4. februārī LU 69. zinātniskās konferences Ģeoloģijas sekcijas sēdē «Kvartāra veidojumi, procesi un laiktelpiskās izmaiņas». Grāmatas autors – profesors Ojars Āboltiņš. Ilustrētais izdevums sniedz

populārzinātnisku priekšstatu par to, kā pēdējos 20–22 gadu tūkstošos veidojusies mūsu dabas vide, kāda nozīme tās tapšanā ir ledājiem, kā izpaudusies to darbība un ietekme. Grāmata izveidus LU Akadēmiskais apgāds sadarbībā ar LU Ģeogrāfijas un Zemes zinātņu fakultāti.

04.02.

Ziemas izlaidumi

Pirmie diplomus 4. februārī saņēma Latvijas Universitātes Juridiskās fakultātes absolventi. Pavisam līdz 26. februārim diplomus saņēma piecu fakultāšu – Juridiskās fakultātes, Humanitāro zinātņu fakultātes, Ķīmijas fakultātes, Ekonomikas un vadības fakultātes un Pedagoģijas, psiholoģijas un mākslas fakultātes – absolventi.

04.02.

Pasniegtas Latvijas Universitātes Gada balvas

LU rektors Mārcis Auziņš pasniedz balvu dr. Vitai Pilsūmai

4. februārī LU Lielajā aula darbinieku sapulces laikā tika pasniegtas LU Gada balvas (LU balva par sasniegumiem zinātnē, balva LU labākajam darbiniekam un LU Skolotāja balva), kas tiek piešķirtas reizi akadēmiskajā gadā. LU balvu par sasniegumiem zinātnē par izcilu promocijas darbu 2010. gadā saņēma Vita Pilsūma un Andis Kalvāns. Balvu par oriģināla pētījuma rezultātiem saņēma Ģeogrāfijas un Zemes zinātņu fakultātes prof. Māris Kļaviņš un Sociālo zinātņu fakultātes prof. Tālis Tisenkopfs. Par zinātniskās skolas izveidošanu tika sumināti prof. Rihards Kondratovičs un prof. Kalvis Torgāns.

04.02.

Teoloģijas fakultātei – 91

LU Teoloģijas fakultātes dibināšanas 91. gadadienai veltīts ekumenisks dievkalpojums

LU Teoloģijas fakultāte dibināta 1920. gada 4. februārī. Nu jau otro gadu pēc kārtas fakultāte atzīmēja savus svētkus ar dažādiem pasākumiem – apolā galda diskusiju, konferencēm, simpoziju un karnevālu. Teoloģijas fakultātes kolektīvs un studenti ar šo iecerējuši veidot jaunu tradīciju – ik gadu atzīmēt februāri kā Teoloģijas fakultātes svētku mēnesi.

15.02.

Ar lekciju LU viesojas «zaļās» ekonomikas eksperte Ketrīna Ričardsone

15. februārī Latvijas Universitātes Lielajā aula notika pasaulē pazīstamās pētnieces un «zaļās» ekonomikas ekspertes Ketrīnas Ričardsones (*Katherine Richardson*) lekcija «Zaļā izaugsme – veiksme atslēga ekonomikas atveseļošanai globālā dabas resursu trūkuma laikmetā: jaunā Dānijas enerģētiskā stratēģija». Lekcija notika Valsts prezidenta lekciju cikla «Pasaules līderu lasījumi» ietvaros, un to rīkoja Valsts prezidenta kanceleja sadarbībā ar Latvijas Universitāti.

15.02.

Laimutei Balodei piešķirts ordenis «Par nopelniem Lietuvai»

Foto no E. Trumpas privātā arhīva

Lietuvas Neatkarības svētku priekšvakarā Lietuvas vēstniecībā Latvijā tika sveikti Latvijas zinātnes un kultūras darbinieki, ko Lietuvas Republikas Prezidente Daļa Gribauskaitē apbalvoja ar dažādu pakāpju ordeni «Par nopelniem Lietuvai». Apbalvoto vidū – Latvijas Universitātes Humanitāro zinātņu fakultātes Baltu valodniecības katedras asociētā profesore, LU Lituanistikas centra vadītāja Laimute Balode. Par nopelniem Lietuvas un Latvijas starpvalstu attiecību veicināšanā un abu valstu kultūras un sabiedriskās sadarbības stiprināšanā ordeņa «Par nopelniem Lietuvai» Virsnieka krustu saņēma arī baltu valodniece – profesore, Rīgas Pedagoģijas un izglītības vadības akadēmijas rektore Dace Markus un LU Latviešu valodas institūta vadošā pētniece Anna Štafecka (abas kādreizējās LU absolventes).

LATVIJAS
UNIVERSITĀTE
ANNO 1919

NABA
2. S. I. T. F. M.

Jubilejas 1 lata monēta (sudrabs)
Ls 23,18

Latvijas Universitātes suvenīri

www.lu.lv/par/suveniri

Suvenīrus var iegādāties Raiņa bulvārī 19, 127. telpā

Pildspalvu komplekts
Ls 15,80

Auduma maisiņš
Ls 2,20

Lina auduma maisiņš
Ls 4,50

Atstarotājs
Ls 1,50

Glāze
Ls 5,00

Krūze
Ls 5,50

Termokrūze
Ls 5,00

T-krekls
Ls 7,00

Nozīmīte
Ls 0,85

Pildspalva
Ls 1,40

Zīmulis
Ls 0,49

ISSN 1691-8185

9 771691 818502 >

LATVIJAS
UNIVERSITĀTE
ANNO 1919